

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Felhívás a gazdaközönséghez.

A gazdaközönség egyik legnehezebb dolga a jó értékesítés. S miért az? mert szervezkedve nincs! Tegyük meg tehát a lehető e téren! Most a midőn a gabona ára emelkedőben van, a gazdaközönség az árakat csak úgy tudja kihasználni, ha tájékozott pontosan az árakról. Tapasztalatból tudjuk, hogy például az árpa ára a tőzsdén nincs jégyezve, s mindenki tapogatózva adja el terményét, mert a börzei jegyzések legtöbb gazda előtt érthetlenné. Segítsünk tehát magunkon. Küldjék be a gazdák a „Köztelek” szerkesztőségéhez az általuk eszközölt eladások jegyzékét s a szerkesztőség azokat a tőzsdérvatban közzé fogja tenni. De ne csak a gabona, hanem élő állat és bármi más termény-eladását is közöljék, mely célra egy új rovatot nyitunk „Eladások” cím alatt.

A bejelentésben kérjük az eladott mennyiséget, a minőségi súlyt, az eladás napját, az eladás helyét, és az eladási árt közölni. Kérjük ezt nemcsak tagjaink, hanem összes gazdatársainktól.

Forster Géza,
főszerkesztő.

Országos sörárpavásárok.

I.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 20—30-ig, Budapest, a Köztelek palota helyiségeiben országos

sörárpakiállítást és ezzel kapcsolatban sörárpavásárt is rendez, mely utóbbi már augusztus hó 20-án nyílik meg s tart szeptember 30-áig.

A kiállításra beküldendő árpaminta mennyisége 5 kg. Árpaminták a kiállításra augusztus 1—20-ig küldhetők; későbbben érkező mintákat a rendezőség el nem fogad.

Figyelmeztetjük a t. gazdatársakat, hogy a rendezőség csakis az esetben vesz fel a kiállításra árpamintákat, ha azok az általa szétküldött bejelentési ivatek kíséretében küldetnek be.

Tervezetet és bejelentési ivatek levélbeli megkeresésre az OMGE. titkári hivatala készségesen küld.

II.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, úgy is mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja, a Borsod- és Pozsony vármegyei gazd. egyesületekkel, a miskolczi ipar- és kereskedelmi kamarával és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével, függetlenül a Budapestben rendezendő sörárpakiállítás és vásártól,

1897. évi augusztus havában Pozsonyban és Miskolcon országos sörárpa-vásárokat rendez.

A vásárok a következő napokon tartatnak meg: Pozsonyban, a vármegyháza nagytermében, augusztus hó 22-én, d. e. 11 órától, d. u. 2 óráig. Miskolcon a vármegyháza nagytermében augusztus hó 30-án d. e. 9 órától, d. u. 1 óráig.

E vásárok valamelyikén résztvenni óhajtó eladó, az illető gazdasági egyesület (pozsonyi vagy miskolczi) titkári hivatalába eladó sörárpájából faj és minőségénként 10 kg. mintát s egyidejűleg ugyanazon mintából 4 kgot a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének is tartozik beküldeni. A minták beküldésének határideje a pozsonyi vásárra aug. 5—20, a miskolczi aug. hó 10—27.

A vásárok iránt érdeklődőknek részletes tájékoztatást nyújt és bejelentési ivatek küld egy a Pozsonymegyei, mint a Borsod vármegyei gazd. egyesület titkári hivatala.

A rendező-bizottság.

Főlhívás gyümölcstermelőinkhez.

A „Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezte” a gyümölcsértékesítést kezébe óhajtván venni, azzal az eszmével foglalkozik, hogy Oroszországban piacot szerezzen a magyar gyümölcsnek. Felhívjuk tehát termelőinket, hogy akiknek eladó gyümölcsük volna, szíveskedjenek azt a fentnevezett szövetkezeteknél (Budapest, Központi-Vásárcsarnok) bejelenteni, hogy a szövetkezet az eladó gyümölcs mennyiségéről eleve tájékozva legyen.

Megjegyzendő, miszerint Oroszországba szállításra sárga-barack, sárga- és görög-dinnye, alma és körte alkalmas. Mindezek azonban csakis választott, kiváló jó minőségben és gondosan csomagolva küldhetők. E tekintetben készséggel nyújt fölvilágosítást a szövetkezet üzletvezetősége. A kiknek pedig bogyümölcsük volna eladó, körte, vagy alma, annak értékesítése iránt is a szövetkezet készséggel gondoskodik és annak eladását közvetíti.

A gazdaközönségnek érdekében áll, hogy e tekintetben a szükséges bejelentéseket minél előbb megtegye a szövetkezet mihez tartása végett.

Forster Géza
igazgató.

Abrak-takarmány küldemények kedvezményes szállítása.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 25918/97 szám alatt kelt magas rendeletével az abrak-takarmány (korpa, olajpogácsa árpadara, kukoriczadara és malomkonkoly) küldemények szállítására nézve díjkezdményt engedélyezett a gazdáknak, a mely díjkezdményben gazdasági egyesületek által kiállított igazolványok alapján részesülnek. A kik tehát egyesületünk tisztelt tagjai közül ily igazolványok mellett való kedvezményes szállításra igényt tartanak, forduljanak, a titkári hivatalhoz, minden egyes esetben pontosan feltüntetve a feladó nevét, címzett nevét és lakhelyét, a feladási állomást, rendeltetési állomást, címzett foglalkozását,

Termények értékesítésére

és

Erőtakarmányok beszerzésére

kitűnő bel- és külföldi összeköttetések folytán készséggel ajánlkozik a

MAGYARMEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Mai számunk 12 oldal.

az áru nemét és mennyiségét. A mennyiségre nézve megjegyezzük, hogy 100 q-nál kevesebb árura igazolvány ki nem állítatik. A levélhez egy 10 kros bélyeg melléklendő.

Igazgató.

Szólészeti tanulmányut.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szőlőművelési és borászati szakosztálya szeptember hó 11-től 20-ig terjedő időközben tanulmányutat rendez.

A tanulmányut az alábbi szőlőtermelő vidékekre terjed ki:

- a) a székesfőváros vidékére.
- b) Balatonmentére.
- c) Szeged s Arad-hegyalja vidékére.

A tanulmányut Budapestről indul szeptember hó 12-én és Világoson zárul szeptember hó 20-án.

Részletes tervezet a „Köztelek” 54. (600.) számában jelent meg.

A tanulmányut összes költsége maximumán 60—70 frt, beleértve az utazás, elszállásolás s étkezés költségeit s be nem érte a Budapestre való utazást s a Világosról való hazautazás költségeit.

A tanulmányutban való részvételre való jelentkezések az OMGE. titkári hivatalához intézendők, mely jelentkezésekkel egyidejűleg az előirányzott költségek fele, azaz 30 frt az OMGE. pénztárába czimezve beküldendő. Oly jelentkezések, amelyekkel egyidejűleg a 30 forint előleg be nem küldetik, figyelembe nem vétetnek. A részvételi díj második részlete a jelentkezések lezárása s a költségek végleges megállapítása után lesz befizetendő.

A jelentkezés határideje augusztus 20. A résztvevők száma 60.

Mindennemű felvilágosítással szolgál az OMGE. titkári hivatala.

A rendező-bizottság.

Könyvkiadó-vállalat.

Az OMGE. könyvkiadó-vállalatában megjelent a „Gazdasági ut-, vasut- és hidépítés” című mű, de ez egymagában t. előfizetőink postai költségeinek megkímélése szempontjából nem expedáltattott. A kik azonban e művet önmagában is birni óhajtják, értesítésükre a mi azonnal meg fog küldetni.

A „Gazdasági építészeti II. része” a Darányi Ignác ö nagyméltóságának kiváló figyelméből nyert kincstári mintaépületek méreteinek és beosztásának s egyéb adatainak a már elkészült műben való felvétele miatt a megjelenésben nagy késést szenvedett, de ugy ezen mű, mint a többi hátralevő művek, valamint Molnár István gazdasági gyümölcsstermelése, Szilassy Zoltán és Kerpelyi Kálmán „Herefélé takarmánynövények” és a Beiwickler-féle „Gazd. baromfitermelés” munkában vannak, csupán a dr. Szabó Ferenc által irandó „Gazdasági számvitel” kiadása fog nagyobb halasztást szenvedni.

Könyvkiadó-vállalati ügyvezető.

1897. július havában befizetett alapítványi kamatok és évdíjak nyugtázása.

I. Alapítványi kamatok.

1897. évre: Sztankovics Ferenc és gróf Vay Ádám 10 frt 50 kr — 10 frt 50 kr.

II. Évdíjak.

1896. évre: Laby Béla 10 frt.
1897. évre: Almásy Ferencz, Augusz Zsigmond, Buchalla Samu, Balázsovich Oszkár, Birkmayer Kálmán, Dersényi Ferencz, Diószeghy Zoltán, Duchon József, Eördögh János, Fränkel Samu, Farahó János, Goldmann Antal, Galgóczy László, Gyéres Richárd, Gölniczky Géza, idős Horváth Mihály, Hönig Dávid, Haris Ernő, Hanny Béla, Horváth Mihály vezekényi.

Imreh Antal, Jurcsák Béla, Keppich Emil, dr. Kossutányi Tamás, Kóksa Kálmán, Krupiczker Károly, Landes József, Molitorisz Ákos, Micheller Antal, Mészáros Sándor, Novák Károly, Nagy-nyiresi gazd. hivatal, Prág Lajos, Pollák Simon, Policzter Géza, ifj. Pleszky Antal, Réthi Béla, Ruthényi Béla, Sümegvidéki gazdakör, Sztankovich Mihály, Steiner Ignác, Schwarz Pál, Szolnok-Doboka m. gazd. egyes., Sommer Ignác, Sujánszky Ödön, Szandtner Ernő, gróf Telegdi László gazd. hivatala Hosszufalun, Wolff Gyula, Zöld János 10—10 frt, Deutsch Andor, Freund Adolf és Nemes-Péczei olvasókör 1897-re 5 frt és 1898-ra 5 frt, Csák Gyula, Käufer József, Kerekes Lajos, Lázár Soma, Mihályi Imre, Mihályffy Sándor, Szentmiklóssy Kálmán 1897-re 5—5 frt.

1898. évre: Domahidy István, Heincz Albert, Hitter Lajos, Jakab László, Madarász Géza 10—10 frt.

Munkáskérdés és gazdaságtársadalom.

Most, hogy az aratás befejeződött, elérkezett az ideje annak, hogy a dolgok nyugodtabb mederbe kerülve, a gazdaságtársadalom komolyan gondosodjék a módozatok felől, melyek az alföldi munkáskérdést alaposan megoldani képesek. Örömmel látjuk, hogy az érdekelt gazdaságtársadalom megmozdult már s igyekszik a kivezető utat megtalálni; éppen azért nem tartjuk fölöslegesnek a turkevei gazdasági egyesületnek Gajzágó István, Debreczeny András és Kenéz Zoltán által aláírt és a gazdaközönséghez intézett szövegét egész terjedelmében közölni.

Ezen szöveg tulajdonképpen konkrét javaslatokkal nem lép ugyan fel, de amennyiben első sorban is csak a gazdák figyelmét akarja felhívni és a gazdák közreműködését e téren biztosítani, az egész ország gazdaközönségének megszívlelésére alkalmas.

A szöveg a következő:

Az aratási sztrájk vészjelző vilhara már-már elvonult s hogy nagyobb nyomokat nem hagyott, nem annyira a villámhárítóknak, a hatósági erélyes óvintézkedéseknek: mint inkább a gazda és munkás kölcsönös engedékenységének tulajdoníthatjuk.

TÁRCZA.

Erkölesi kérdések.

Irtá Bodnár Zsigmond, egyetemi magántanár. Kiadta Singer és Wolfner könyvkereskedése, Budapest, ára 3 korona.

Erkölesi súlyedésünk okaival foglalkozik ez a könyv, amelyről — az alább kifejtendők-nél fogva — e helyen is kötelességünknek véltük tudomást venni.

Bodnár Zsigmond az emberiség erkölesi életének örök, nagy problémáját az egyéniség és az egyéniséget uraló eszmények szembeállításával, elemi egyszerűségben igyekszik elibénk tárni.

Az ember erkölesi életének fejlődését egy hullámvonalaként állítja elénk. A hullámhegy legmagasabb pontján érvényesül az idealizmus, mikor az emberiséget magas eszmények hatják át: az Isten, a haza és a család fogalma. Az egyén aláveti magát e nagy eszmék tekintélyének s az individualizmus csak mint az egyetemes egész alkotó tényezője jön tekintetbe.

A hullámvölgy legmélyebb pontján foglal helyet a realizmus. Isten, haza s család tekintélyei avulni kezdenek; nem lehet tapasztalni, hogy a nagy emberi család vállvetve valamely közös cél felé igyekeznek. Ellenkezőleg.

Semmiféle erkölesi kötelék nem tart össze bennünket. Széthullunk oldott kéveként, ki-ki fut saját érdekei után s közömbös előtte minden, ami önös egyéni érdekeinek szűk

határain kívül esik. Az egyéniségek minden áron érvényesülni akarnak.

Foglalkozunk erkölesi kérdésekkel, vagy legyünk csak egyszerűen szemlélődők: egyaránt világosan előttünk áll az ember erkölesi életének az a hullámvonala, amelynek tüneteit idealizmusnak, illetve realizmusnak neveztünk. Csak a mindennapi élet egy kis példájára kell gondolnunk.

Ha például két egyén társul, kétségtelen, hogy már közöttük is kétféle érdek jön figyelembe. Az egyik a szorosán vett egyéni: kinek-kinek saját érdeke. A másik a közös érdek.

Ebben az egyszerű példában alig ötlök szembe, hogy két, különböző érdekekkel van dolgunk; mert ezek még látszólag teljes azonosságban vannak; holott a lényeges különbség közöttük máris meg van. Amint azonban tíz, száz s ezer ember társul, mindinkább kidomborodik a közös érdek abban a jelentőségében, mely szerint ez az egyéni érdekeknek nagyobb és nagyobb alárendeltséget követeli meg. Minden egyesnek áldozatot kell hoznia a közös kedvéért, de ezt az áldozatot szívesen hozza meg, a közös céloknak, melyek tekintélyre emelkedtek előtte s amelyeket szükségképpieknek tart, készséggel alárendeli egyéniségét.

S mik lehetnek ezek a nagy célok, ezek az egyéniségeket összeforrasztó tekintélyek? A szép, jó s igaz fogalmai ezek, a melyek a hitben, a hazaszeretethen s a családi életben találnak kifejezést.

Az idealisztikus irányzatot ezeknek az

eszményeknek teljes tekintélyre jutása jellemzi és ezekben nyilvánul az idealizmus erkölesi értéke.

Az emberek sokaságának közös célja, egyetemes érdeke mindig jobban megközelíti az igazság fogalmát és biztosabban irányul az erkölesi eszmények felé, mint az egyéni cél. Ahol az egyén elkülöníti magát az egészről, hol az egész szempontjának tekintetbe vétele nélkül a saját kicsinyes érdekeit igyekszik feltétlenül érvényre juttatni, ott az erkölesi élet is súlyed, mert a féktelen individuum kiforgatja a társadalmi, vallási és erkölesi intézmények célját, mindezeket az egyéni érdek alacsonyabb szempontjai szerint igyekezvén idomítani.

Az egyetemes tekintélyek hanyatlása s az individuumok féktelensége, ez a tünete a realizmus idejének s ez magyarázza meg egyúttal korunk erkölesi súlyedését is.

Szükségesnek tartottuk az erkölesi élet törvényeinek rövid ismertetését előre bocsátani, hogy ez eszmei fejtegetések nyomán eljussunk a Bodnár könyvének legérdekesebb részéhez, a mely a szocializmus nagy problémáját tárgyalja.

A szerző felfogása szerint a szocializmus a realizmus természetes következménye. Ebben az ábrándban nyilvánul legridegebben az egyéni érvényesülés vágya, a mely a közgazgatás, igazságszolgáltatás, nevelés, közoktatás s az egész államrend forrásává a féktelen, érzéki egyént kívánja tenni.

Tényleg, a szocialisztikus irányzatnak minden vonalon hódolunk; az állam és a tár-

A gazdaközönség erős megpróbáltatások közt is áldozatkészsége és méltányossága, munkásainak munkaszeretete s a szokotthoz ragaszkodás nem engedte pusztulni az Isten áldását, az idejé termést, szóval arattunk ismét az áldott, szeretett földön.

Az elemi csapásokban is egy felsőbb hatalom intő kezét látjuk megnyilatkozni s a csapások közelebb hoznak a bajban bennünket, sőt kiegyenlíti az ellentéteket azon tudat: hogy a munka adja meg, a mit a természet megtagad.

Most kaszapengés és gépzugás közt sem időnk, sem kedvünk nincs feltépni az alig hegedő sebeket, felizgatni a szenvedélyeket, annál kevésbé bölcsekedni a felett: hogy mik lettek volna a teendők a fenyegető szociális mozgalommal szemben. Hagyjuk ezt most; erre még ráérünk.

Ez azonban csak a pillanatnyi mult veszélyről áll.

Am az észszava parancsolja, hogy vihar után használjuk fel a szélsőséget s árvízveszély után erősítsük meg a védgátat és szorítsuk medrébe az áradatot.

E czélat vezethette bizonyára a Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyei gazdasági egyület, midőn folyó évi június hó 23-án tartott népes közgyűlésében az agrárszociális mozgalom ellensúlyozására nagyszabású gazdasági mozgalom megindítását mondotta ki és emlékiratban fejezte ki azon alapelveket és irányzatokat, melyek szeriat egyöntetű és tervszerű tevékenységre szólítja fel a törvényhatóságot, erkölcsi testületeket s a társadalmat.

Lesz alkalom, mielőtt foganatosítás végett az emlékirat illetékes helyre felterjesztetnék, éppen a gazdasági együletben okulva az idejé tapasztalatokon, hozzászólani a nagy gazdaközönségnek a tervezett mozgalomhoz, s megalkotni az egészséges közvéleményt.

Mig ez ügy, ekképpen forrásban van, e természetes folyamat utját akarjuk egyengetni az által, hogy amit egyes gazda mostani bajai közt nem tehet, nyomon kísérjük minden mozzanatát ez ügynek, ami a szakirodalom és a szakegyetek kiváló feladata s ezáltal is felhívni gazdaközönségünk figyelmét s rámutatni a további teendőkre.

Czélatunk, mintegy tolmácsai lenni és közbenjáróként szerepelni a gazdaközönség és munkásosztály közt, s így az emlékirat hatásának utját előre is egyengetni, azt a gyakorlati életre nézve közhasznu alkotássá áthasonítani.

Bár az emlékirat maga egészében még nem kész mű és így nem tartozik a nagy nyilvánosság elé, mégis nem vélünk indiskrétiót elkövetni, midőn arra eleve felhívjuk a tisztelt gazdátársak figyelmét.

Lássuk tehát az emlékiratot rövid kivonatban.

Az emlékirat bevezető szavai ezek: „Az agrárszociális mozgalom a legnagyobb csapás országunkra”, melyet felfogni, elhárítani az összes tényezőknél minden eszközzel felhasználva, nagy, nehéz, de hazafias feladata.

E tényezőkre mutat rá az emlékirat első sorban főleg három irányban; ezek: 1. A törvényhozás. 2. A törvényhatóságok. 3. Az erkölcsi testületek és a gazdátársadalom.

E három faktor egyöntetű és czéltudatos terv szerint fogjon a bajok orvoslásához, a törvényhozás tegye meg mindazt, mit felsőbb beavatkozással, czélszerű törvények alkotásával lehet és kell, másrészt e törvények hatása alatt a törvényhatóság, mint végrehajtó közeg tegye meg praeventív és állandó intézkedéseit, alkosson a munka, birtok és vagyon jogos védelmére rendkívüli rendszabályokat, s közbenjáróként szerepeljen a gazdaközönség és társadalomnál, s így végül maga a társadalom eddigi mulasztásait is helyrehozva, vegye át ez ügynél a vezérszerepet, s működését a másik két faktor fogja hatványozni.

Hogy mi módon történhetik mindez, ezt ösmertetni a bajok okait feltárva, az orvoslási módokat megjelölni: az emlékiratban tüzetezen vannak kimutatva.

A kiindulási pont, hogy külön választandó az agrárszociális mozgalom és külön az igazi munkás kérdés.

Az emlékirat az agrárszociális mozgalom elöl kitérni, vagy azt megkerülni látszik, mert nem csak jogosságát tagadja, de ellene minden törvényes eszközzel támadólag kíván fellépni, sőt mint ilyenek az alföldön a munkásnép közt való elharapódzását is kétségbevonja: ezt tisztán az internationalis liga apostolainak és a

társadalmi rend ellen izgató sajtó által importált, de józan népünkkel meg nem honosítható tévtannak bélyegzi.

Ellentétben ezzel, elismeri, hogy van igenis munkáskérdés, munkásbajok ország-szerite, épp úgy, mint gazdasági válság. Ezen segíteni s ezt védelmébe venni a három faktor közös feladata.

De bármelyik nézetet igazolná a jövő: nekünk gazdáknak, a kiből a nagy hitel, az állami közvetett adók özöne és maga a munkásosztály is táplálkozik, mindenesetre tisztán kell látnunk a bajt s felkutatni igaz óvszerét; de ezen sokféle támadások között a magunk létének megtartásával — a mi nekünk is életkérdésünk — s hogy azt biztosítva lássuk, ha majd ivadékaiknak tovább adjuk.

A bajok általános okaira így rámutatva, a tüneteket részletesen ismertetve, s a betegségét nevével nevezve, áttér az emlékirat az orvoslási módokra s ezt négy irányban hosszasan és tüzetezen tárja fel; s itt az első szót a megyei Gazdasági Együletnek adja át, melynek előadója kész javaslattal áll elő:

1. A gazdasági válságot látjuk itt erős vonásokban, mit előidézett régebben a gyapjubeözönlése, később a buzabehozatal, s az árak rohamos hanyatlása egyéb terményekben is az olesó szállítás és a vámtételek miatt. Ellen-szerű a változatos termelést és a belterjes gazdálkodást ajánlották, mely hogy az alföldön mennyire nem vált be, mindnyájan tudjuk. Később a válság általános lett, előidézte a filloxera, az elemi csapások, járvány, másrészt a közterhek emelkedése, drágább munkáltatás és életmód stb.

Ez tette jogosulttá az agrárizmust s ezeken kell első sorban segíteni, mert a helyzet még rosszabbá is lehet. E nyomott helyzetet megérezte a munkás keresete is, mert ez ma csak 200 fitra száll le évente, holott a közterhek szaporodnak s apró bajok nagy hátrányok pl.: sertésvész, közlegelők elvesztése s az aprójószág tartás elejtése. Ezenkívül hiányzik nálunk a téli kereset, nincsenek humanus intézkedések keresetképtelenség esetén s a cseléd-és munkástörvény is hiányos.

Nem jó helyen zörget tehát a munkás az ügy is sanyargatott gazdánál, ebből ki kell első sorban gyógyítani s aztán segíteni.

sadalom humanus kötelességének tartja a szegények sorsát kezébe venni, munkát s jövőt igyekszik nekik biztosítani, parcellázásokkal, apró bérletekkel, latifundiumok szétdarabolásának tervével foglalkozunk és sűrűn napirenden vannak oly szociális intézkedések, a melyeknek hatása alatt — közelről megfigyelve — az egész szempontjai szenvednek.

Szerző hiszi, hogy ha a mostani realizmus még tovább tartana, módját találná a szociális állam létrehozatalának. Am az az a baj, hogy a realizmusban tovább nem mehetünk. Panaszokunk immár a kor szelleme ellen s kezdünk vágyakozni az egyetemesek után: istenért, erkölcsért, jellemért, tisztességért.

Az ideálmusz hajnala áll előttünk, s nem sokára eljő az idő, midőn a reális kor nagy-szerű mozgalma: a szociális mozgalom eltörpül s neve is gyűlöletes lesz előttünk.

A Bodnár mély elméjű fejtegetéseinek meg van az az előnyük is, hogy gondolkodásra ösztönzik az olvasót, s ha gondolkodni kezdünk, hiszem, akadnak olyanok is, akik nem az övéivel azonos konkluziókhoz jutnak.

Jöhetünk ugyanis arra a gondolatra, hogy a szociális mozgalom nem annyira individualisztikus, mint azt az előbb feltettük s hogy eszerint a mai kornak ez a mozgalma nem úgy jön tekintetbe előttünk, mint a legszűlső realizmus tünete. Sőt ellenkezőleg.

A szociális mozgalomnak olyan szerepe van, mint aminő szerepe volt a régi időkben a megszorult hadak szempontjából a fellegráknak. Ez az utolsó menedékvár azoknak, akik

a féktelenné vált létküzelem folyamán gyengébbek maradtak.

Érzik, hogy ellenálló képességük csökkent s mivel az egész államrend, annak minden intézménye az uralomra jutott egyének jelleget vette fel, ezekbe bele nem nyugosznak, hanem maguk igyekeznek alkotni olyan, egyetemesebb tekintélyt, amely szétzúllott egyéniségeiket majd védelme alá fogadja.

Hogy ezt a tekintélyt világosabban, ezt az új államrendet saját egyéniségük jellegével akarják felruházni, az csak természetes visszahatás. Ennyiben tehát a szociális mozgalom rideg kifejezője az individualisztikus törekvéseknek. Ámde mit tapasztalunk. Azt, hogy a szociális mozgalom nem csak egyesek ügye és törekvése, hanem a dolog természeténél fogva ügye az egész társadalomnak.

Hogy a szociális mozgalom, mint kimondott ige, éppen a munkás nép ajkán él, amely ez idő szerint a legnehezebben érvényesül, ez közönyös. Lényegében véve az a pénzintézet, amely állami támogatást élvez, vagy az a kedvelt politikai földbirtokos, akinek birtokára állami pénzen épült vasutat építettek ki, és egyáltalán mindaz, aki az állami beavatkozást egyéni törekvései támogatására biztosította: mindez épp úgy szociális, mint az alföldi munkás, mert mint emennek, törekvése neki is oda irányul, hogy az állami jogrend ne az egész szempontjainak, hanem az ő egyéni szempontjainak javára szolgáljon.

Ha a szociális mozgalom nem úgy fogjuk fel, mint rossz kifejezést egyes vidékek helyi okokból eredő zavargásainak, hanem felfogjuk

azt helyesen, mint a mai kor egyik szellemi irányzatát, úgy bizonyos, hogy ez értelemben az egész társadalom szelleme szaturálva van a szociális mozgalommal.

Erre mutat a politikával való szenvedélyes foglalkozás, az egyéni jogkörök feltékeny őrzete, az egyletek, társulatok, szövetkezetek növekedő hálózata mind oly igyekezetek, a melyek az egyének befolyását vannak hivatva biztosítani az állami intézményekre. A törvényhozás intézkedéseit mindjobban áthatja az az uralkodó közszellem s voltaképpen nem teszünk mást, mint a mit a szociális mozgalom akarnak, hogy ugyanis építjük lassan a szociális államot a humanizmusra s az érdekek kiegyenlítésére törekedő jogrenddel.

Szóval utjában vagyunk a szociális alkotásoknak és én nem gondolnám, hogy a ma ennek az utnak a határpontját jelentené.

A dolognak ebben a stádiumában lehetetlen megtagadni az egyéni törekvéseknek azt a közös czélt, mely odairányul, hogy egyetemesebb köztekintély állítsák fel a humanizmus, az egyenlőség szükségképpeni elvei alapján, azaz, visszatérve a kiindulási ponthoz, miután egyéni jellegük átruházása nem sikerült, most azon az uton tartunk, hogy egyéniségünkkel feláldozunk valamit a közös kedvéért. Mihelyt az egy czélt keresők sokasággá verődnek össze, nyilvánvalóvá vált előttem, hogy az individuum féktelenségéből engedni kész s hajlandó alávetni magát az egész szempontjából szükséges elveknek. Közledeünk a közös eszményéhez s az ehhez közeledő lépésre jellemzők a szaporodó szövetkezetek, holott ezek máris megkövetelik,

Ehhez több mód kínálkozik.

2. A tőke és hitel a szegény nép kezében kétélű fegyver lehet, uzsorára vagy könnyelmű költsékre vezethet. A birtokosztály érdekeit a nagy pénzüzetek lennének hivatva kielégíteni, de hiányos a földhitelintézet és a három legnagyobb pénzüzet szervezete, mert kiválóan a nagybirtokos osztály és a tőkepénzesek szolgálatában áll. Előadó szerint a közeposztályt, melynek kiváló hivatása van a társadalmi összhangnál, védeni szükséges. Másodsorban a parasztagdaosztály, melyhez tartoznak a kisgazdák is, volnának a mainál olcsóbb pénzzel ellátandók s ezt a helyesen megalakuló hitel-szövetkezetek által tartja célravezetőnek. A telepítést, miután az feltételekhez van kötve, a mi viszonyaink közt e helyen nem tartja célravezetőnek. Közvetett hatásaként a szövetkezeti eszmének felhozza a takarékosági ösztön ébresztését, erkölcsi motivumokat.

3. A társadalomnak jut aztán harmadsorban a feladat, következő intézkedéseket megtenni: 1. Munkásbiztosítás baleset ellen, állami kezelésben. 2. Dologidőt télen át is kiterjeszteni. 3. Gazd. és háziipar meghonosítása. Kosárfonás stb. 4. Kendertermelés felkarolása. 5. Selyemtenyésztés. 6. Méhészet. 7. Humanus intézmények. Békéltető és tanácsadó-bizottság felállítása községenként. 8. Cselédek és munkások jutalmazása és erkölcsi hatás. 9. Aratási szerződés hatóság előtt bizonyos időben kövendő s nyilván tartandó. 10. Szegényügy rendezése, szegény-alap felállítása. 11. Állami és hatósági munkálatok, lehetőleg munkaszünetben. 4. Törvényhozási és hatósági intézkedések:

1. Cseléd-törvény revíziója. Cselédnyugdíj. Cselédlakások, tanyai iskolák stb. 2. Munkás-törvény. 3. Állami támogatás a munkáshelyzet javításánál. 4. Kisgazdák és munkások adómentessége és adóleengedése. 5. A közigazgatás reformjánál gazdasági előadók alkalmazása. 6. Gyülekezési jog szabályozása. 7. Sajtóügy. 8. Közigazgatás reformja. 9. Iskolák szaporítása és vallás erkölcs oktatás.

Az emlékirat szerzőinek méltán szavazunk köszönetet és elismerést, méltóan szavazhat a munkás osztály is, mert érdekeit melegen pártfogásába veszik.

Mégis nem hallgathatjuk el azon aggá-

hogyan a közös, az egész szempontjainak, az egyéni szempontokat alárendeljük. Nem hiszem, hogy a szociálizmus neve alatt ismert tanok az egyéniséggel szemben engedélyebbek volnának, mihielyt azoknak megvalósítására kerülne a sor.

Ahogy én így magam előtt látom az egyetemes felé való közeledést, éppen a szociálizmus hatása alatt, úgy érzem, mintha lassu léptekkel immár a hullámhegyre tartanánk: az ideálizmus felé. S mikor a szociálizmust a realizmus legridegebb következményeként állítják fel, akkor én ugyanebben azt látom, hogy az egyéni törekvéseken egy nagy tekintély emelkedik fel a humanizmus, a gyengék védelmének törvénye szellemében. Úgy érzem, mintha egy jobb idő hajnala hasadna, melynek derengő világánál a társadalom a testvériség szép eszményét lassacsán felismeri.

Bodnár Zsigmond jóval sötétebb szemüvegen keresztül lát, mert a realizmus korának a nyomor, az éhínség s az anarchikus forradalom katasztrófászerű visszahatásaival véli végét érni.

De azért senkit sem akadályoz meg abban, hogy arról a szellemi magaslatról, ahova elmés kalauzolásal felvezeti, biztatóbb végkövetkeztetéseket vezessen le az erkölcsi élet nagy hullámjatekaiból.

Melegen ajánlom könyvét mindazoknak, akik gondolkozni szeretnek, mert az a mű a gyakorlati életre nézve nem tartalmaz ugyan tanítást, de azért ritka ember mondhatja el — ha olvasta — hogy hasznos és tanúságot nem merített belőle.

Buday Barna.

lyainkat, hogy bár a kezdeményezők egyénisége biztosítéka részben a sikernek, mégis az emlékirat mindaddig akadémikus értékű meddő javaslat marad, míg azt a gazdaközönség, társadalom és törvényhozás nem fogadatosítja, magáévá nem teszi.

A mi egyéni állapotunk, sajátos helyi viszonyainknál fogva a Kunságon eltér ugyan alapjában az emlékiratétól, mely azt agrárszociálizmust nem ösmeri el, vagy az megkerülni látszik s egyszerűen alföldi munkáskérdésnek nevezi.

Mi már a bajt a nemzetközi szociálista liga apostolai által szitva s az izgató röpiratok által terjesztve, nem tudjuk eredetétől fogva (mely gunyja a sorsnak éppen Békésmegyében ütötte fel fejét) másként nevezni, mint „paraszt szociálizmus”.

Hosszas volna indokolni sajátos álláspontunkat e helyen, visszapillantva annak járvány-szerű terjedésére, de lesz még alkalmunk kifejezni most csak azt még, hogy a végső megoldásra nézve is más következtetésre kell jutnunk: mért mi nem tagadjuk az agrárszociálizmust, tartunk is tőle, de meg nem ijedünk, mert nem látjuk a talajt nálunk alkalmának s azt hisszük, hogy ha nem is önmagától mulik el, mégis egészséges viszonyokat teremtve, megelőzzük azt.

Nézetünk szerint önmagunkban kell keresnünk az erőt s még e bajt hasznunkra is fordíthatjuk, mert ha a gazd. válság idején sem sikerült a gazdaközönséget öntudatra ébreszteni, felrázza talán álmából s egyesíti a szociálizmus fenyegető veszélye.

De ne keressük most az ellentéteket, éppen ma, mert meggyőződésünk, hogy itt a gazdaközönség összetartására van szükség; meghajlunk mi is az emlékirat hazafias célzatai előtt s a végcél egyesítsen bennünket, mely vármegyénk gazdasági és társadalmi jóléte!

Vajha minden gazdában tudnánk azon meggyőződést kelteni, hogy itt nagy gazdasági és társadalmi átalakulás előtt állunk s amit megtudtak tenni őseink 48-ban, a jobbágyágot felszabadítva s így jogokban részesíteni önmegtagadás árán, tegye meg a birtokos osztály ma azt, ami kötelessége a második ezredév küszöbén: tegye a munkásosztályt a föld és tőke jövedelmének részesévé.

Távol legyen tőlünk, itt örök bérletre vagy földosztásra gondolni, mert mi nem a munkásokból akarunk gazdát; hanem a gazdából emberséges vagyont s a szó nemes értelmében, amilyenek a magyar gazdák voltak mindenkor: mert erre meg fog érni a kor.

Most a második ezredév küszöbén ezt a haza jóléte s jövőnk kívánja, hogy elmondhasuk: mezőgazdaságunk nem volt, hanem lesz!

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

A retourgőz kihasználása mezőgazdasági szeszgyárakban.

A mai alacsony szeszárak mellett a mezőgazdasági szeszgyáraknak arra kell törekedniük, hogy az üzemi költségeket a lehető legalacsonyabbra redukálják.

Ily költségmegtakarítással jár a gőzgepből kijövő, u. n. retourgőz — amely igen sok gyárban a szabadba vezetetik ki és így kárba vész — felhasználása oly czélokra, amelyekre különben a kazánból közvetlenül jövő gőzt kellene felhasználni. Megtakarítással jár ezen eljárás azért, mert kevesebb direkt gőzre lévén szükség, a kazán kevesebb tüzelőanyagot fogyaszt, ami különösen az oly vidékeken veendő figyelembe, ahol a tüzelőanyag drága. A retourgőz felhasználásával egy 7 hl-es gyárban naponként mintegy 2 q szén takarítható meg; így

tehát egy-egy q szén árát 1 frttal véve számításba, 240 napi üzem mellett 480 frt megtakarítás érhető el. A retourgőz felhasználásának ezenkívül még meg van az az előnye is, hogy a kazánban nem kell tulságos feszerőt előállítani s így a kazán fala kevésbé van a romlásnak kitéve.

A szeszgyárakban a retourgőzt a következő czélokra lehet felhasználni:

1. A kazántápvíz előmelegítésére. E czélra szükséges egy előmelegítőt beállítani. Az által, hogy a tápvízet előmelegítjük, két czélt érünk el. Elsőben is azt, hogy az előmelegített víznek a kazánba szivtatásánál a nyomás nem esik le annyira, mintha hideg vizet eresztünk be.

Másrészt pedig ez által tüzelőanyagot takarítunk meg, minthogy a tápvízet már majdnem a forrásig felhevítve bocsajtjuk a kazánba.

2. Felhasználható a retourgőz a czefrék lepárlására. Különösen az oly gyárakban, a melyekben folytonosan működő lepárlók vannak, lehet a retourgőzben lévő hőt a lepárlásra felhasználni, míg az oly gyárakban, a melyekben időszakonként működő lepárlók vannak, kevésbé. Ha az időszakonként működő lepárlónak mindkét főzőkazánja melegítve lesz, ugy a második kazánban czélszerű a retourgőzt bevezetni. Ha a rektifikátorban az alszész főzve lesz, ugy e czélra is a retourgőz használható fel.

3. A retourgőz felhasználható a burgonyamosóvíz felmelegítésére. E czélra vagy közvetlenül a mosógépbe vezetjük be a retourgőzt, vagy pedig megelőzőleg a vizet e czélra szolgáló rezervoárban melegítjük fel. A meleg víz a burgonyán lévő földes részeket jobban leáztatja, e mellett azonban a burgonyát felmelegíti, s így a gőzölő kevesebb gőzt fogyaszt.

4. Végül czélszerűen felhasználható a retourgőz egyes szeszgyári helyiségek, így az élesztő- és erjesztőkamra, ritkább esetben a burgonyamosóhelyiség, s a malátaszűrő fűtésére.

Az élesztőhelyiségnek hőfoka jó, ha állandóan 25—30° C., minthogy ezen hőfoknál a kovász kevésbé hül le, s az élesztő sincs kitéve annak, hogy az érési idő alatt a külső hőmérséklet behatása alatt lehüljön. Ezen hőfok állandóan fenttartható, ha a retourgőzt egy csőhálózaton átvezetjük, és azután a helyiséget a csövek segélyével a szükség szerint fűtjük.

Ép ily fontos körülmény az is, hogy az erjesztőhelyiség hőmérséklete is állandóan 25—30° C.-on tartassék. A czefréknek az erjedés alatt legalább is 30° C.-ra kell felmelegedniök. Már pedig egy oly helyiségben, a melynek hőfoka a küllevegő hőmérséklete szerint ingadozik, ezen hőfokot elérni és azt állandóan betartani rendkívül nehéz, minthogy a czefrék egyszer jobban, máskor kevésbé hülnek le, s a szeszfőzőnek nincs biztos támpontja arra nézve, mily hőfokra állítsa be czefréit. Ezen segíteni lehet az erjesztőhelyiség fűtése által. Kályhával fűteni azonban bajos, minthogy az erjesztőhelyiség levegője, különösen pedig a padlózat fölötti levegőréteg szén-savval lévén keverve, a kályhában a tüzelőanyag vagy egyáltalán nem, vagy csak nagyon rosszul ég. Igen egyszerűen fűthető azonban az erjesztőhelyiség a retourgőzzel, a melyet a falmelletti csöveken át vezethetünk az erjesztőhelyiség padlózata fölött.

Felhasználható a retourgőz a malátaszűrő levegőjének felmelegítésére is az esetben, ha a malátaszűrő hőfoka a külső hőmérséklet következtében annyira lehülne, hogy a csirázás igen lassan menne végbe. A csirázásra — ha czélunk hosszú malátát előállítani — legkedvezőbb a 8—10° C.-nyi hőmérséklet. Ha a szűrő hőfoka ennél alacsonyabb, ugy a retourgőzt vezető csövek segélyével a kellő hőmérséklet állítható elő.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

Ujabb tanulmányok a mezőgazdasági vegytan köréből.

Ismertető: Dr. Védődi Viktor.

1. *A kéménykoromnak trágyaértékéről.*
Mayer A. vegyvizsgálatai szerint olykoromban, a mely tőzegtüzelés folytán keletkezett, 22.6% hamu és 8% nitrogén találtatott és ez utóbbiból 4.6% ammonia alakban volt jelen; míg ellenben vegyes tüzelő után keletkezett koromban 5% nitrogént talált, a melynek 2.9% -ja volt ammonia alakban. Mayer A. még az iránt is tett kísérleteket, hogy mily vegyületben találtatik a koromnak körülbelül 4% nitrogénje, a mely nem ammonia és kísérletei azt mutatják, hogy ezen többlet nitrogén pyridin alakjában van a koromban és az nagyon valószínű is, miután a tökéletlen égés tulajdonképpen nem egyéb, mint száraz lepárlás, a melynek terményei közt vannak a pyridin-ajak is. Hogy ha a koromnak trágyaértékét megítélni akarjuk, akkor csakis azon nitrogént szabad számításba vennünk, a mely ammoniaalakban van jelen, mert a pyridinaljak alig tekinthetők hasznos tápanyagoknak, sőt ellenkezőleg, ezek részben a koromnak mérges anyagai, a melyek csakis az ártalmas részek elpusztításánál szerepelhetnek, mint hasznos anyagok. Azonban még nem lehet tudni, hogy a talajba jutva, nem bomlanak-e szét ammonia-elválasztás mellett és azt sem tudjuk, hogy mily mértékben azok mérgesek.

2. *Az istállótrágya okszerű kezeléséről.*
A németországi gazdasági egyesületek trágyaosztálya már ismételve felhívta a gazdasági vegyésznek figyelmét az istállótrágya okszerű kezelésének tanulmányozására. Ezen felhívásnak az augsburgi, a darmstadti és a jénai vegykísérleti állomások tettek eleget. Tény az, hogy az istállótrágyának eddig szokásos nyeresésénél, kezelésénél és eltartásánál igen sok nitrogén vesz el, a mely részint az ammonia elpárologásának vagy pedig a nitrogén szabad állapotba jutásának, a melynek nitrogéntartalma u. i. igen gyorsan alakul át ammóniává és légenyavvá és a nitrogénvesztés az első sorban ez idézi elő; míg ellenben a bélsár és az alomnak a nitrogénje a gyakorlatban igénybe vett viszonyok mellett csak igen lassan válik oldékony vagy könnyen bomlelkony vegyületekké és ennek lehet tulajdonítani azt, hogy az istállótrágya nitrogénje jóval lassabb hatású és tökéletlenebbül használtatik ki, mint az ammonia és a chilisalétróm nitrogénje.

Az istállótrágya eltartásánál tehát első sorban a könnyen bomlelkony hugynitrogénre kell tekintettel lenni. Bakteriumok azt könnyen ammóniává és légenyavvá alakítják által és más bakteriumok, a melyek bélsárban és a szalmában találtatnak a légenyavnitrogént szabad légnemű nitrogénné alakítják. Az ammonia elpárologásának, valamint az elementáris nitrogén leválasztásának kémiai és eröművi uton kell ellene dolgozni. A levegőnek lehető elzárása a trágyának erős taposása a nitrogénvesztés nagy mértékben alászállítja és kétségtelen az is, hogy az istállótrágyának eröművi gondozása igen nagy jelentőségű. A fenn megnevezett vegykísérleti állomások pedig a kémiailag ható konzerválási módok kérdését tanulmányozzák, a melyek által az ammóniának megkötése, a bakteriumok működésének gyengítése tökéletesíthető.

3. *A trágyának befolyása művelési növények ásványi anyagtartalmának mennyiségére és vegyi összetételére.* E tekintetben Oemichen P. tett kísérleteket, a melyek azt mutatták, hogy a növények az ásványi anyagokból az organikus anyagképzésre rendszeresen szüksé-

gelt mennyiségnél többet is képesek felvenni azon esetben, ha ezen anyagok oly alakba hozatnak, a melyben a növények által könnyebben felszívhatók.

Ezen többletnek azonban meg van a bizonyos maximális hatása, a melyen túl a felvétel már lehetetlen; ugyanazon kísérletek azt is megmutatták, hogy azon esetben, hogy ha a növények trágyázás következtében a rendszeren több ásványi anyagot vettek fel, akkor ezen többlet a növénynek földfölötti részében épp úgy feltalálható, mint a gyökérzetben.

4. *A magvaknak csirázásáról.* A magvakban levő csira a nedvesség, a levegő és a melegnek hatása alatt, mint tudjuk az ujszejt-képződésre szükségelt tápanyagokat azon szeretlen és szerves anyagokból veszi fel, a melyek a magvakban mint tartalék tápanyagok felhalmozva vannak; feltéve hogy a magvak még csiraképesek, a mely tulajdonat azonban bizonyos idő múlva elveszítik. Ujabb időben Pönsson B. csirázási kísérleteket végzett azon irányban, hogy képes-e az arzénikum a magvak csirázását elősegíteni. Ezen célból oly itatós papírt állított elő, a mely 0.004% arzénessavat tartalmazott, azt megszáritotta és ezen papírra hagyta a magvak egy részét csirázni; másik részét pedig épp ily körülmények közt oly papíron csirázta, a mely arzénmentes volt és a kísérletek azt mutatták, hogy az arzéntartalmu papír a csirázást igen lényegesen előmozdította; nézete szerint azért mert az arzénikum megöli a bakteriumokat, a melyek a magvak tetején nyálkás anyagot hoznak létre és ez által a magvaknak légzését akadályozzák. Egészen más eredményre jutott azonban Jönsson akkor, amidőn egy másik kísérleti sorozatnál a kisirázott magvak gyökereit közvetlenül arzéntartalmu vizoldatokba mártotta; mert ekkor az illető növények vagy igen szenvedtek, vagy pedig egészen rövid idő alatt el is pusztultak. Ebből az következik, hogy más hatása van az arzénikumnak, hogyha az azon szárazon és más, ha az nedvesen t. i. oldatban alkalmazatik és ennek lehet tulajdonítani azt is, hogy a különböző kísérletek az arzénikum hatására vonatkozólag egymástól annyira eltérő véleményben vannak.

5. *A nitrogén hatása a gyökérképződésre.*
Köz tudomásu dolog, hogy a növény gyökereivel veszi fel a talajból az ásványi anyagokat; és a gyökérzet fejlődése és bokrosodása a talajban levő ásványi anyagok mennyiségétől, minőségétől és egymás közötti helyes arányától függ, ugy, hogy a gyökérnek minősége után a talaj jó vagy rossz voltára is lehet következtetni. A gyökérzet fejlődésének tanulmányozása végett Müller-Thurgau tett ujabb időben kísérleteket tengerivel, luczernával, herével, tökkel, babbal és más növényekkel oly módon, hogy ezen növények magvait előbb desztillált vízben kicsirázta és ezáltal az illető növények gyökérrendszerét bizonyos mértékben kifejlesztette; ekkor a gyökér törzsén 4 meglehetősen egyformán kifejlődött mellégyökeret meghagyván, a többi letépte és a növényt olymódon nevelte tovább, hogy a meghagyott oldalgyökerek közül kettőt normális tápoldatba, t. i. oly oldatba mártott, amelyben minden szükséges növényi tápanyag meg volt, míg ellenben a másik kettőt oly oldatba helyezte, amelyből az összes szükséges növényi tápanyagok közül csakis a nitrogén hiányzott teljesen; és a kísérletekből kitűnt, hogy a gyökerek a nitrogéntartalmu tápoldatban jóval hosszabbra nőttek és szépen megbokrosodtak. Ezen kísérletekből a kísérlettevő azt következteti, hogy maga a gyökér is képes fehérjét termelni.

6. *A sóskasavas mézének élettani szerepe a növényi szervezetben.* Különböző növények zöld részeiben görcsövi uton számos igen apró éles jegeceket, t. i. a sóskasavas méznek jegeceit lehet feltalálni. Ezen jegeceket az élettani buvárok oly anyagoknak tekintették, amelyek mint a növényi anyagoknál a gyanta vagy a mézga; vagy pedig az állati anyagok-

nál a haj, a köröm stb., a növényi életműködésben már nem vesznek részt, tehát elválmányok vagy képződvények, amelyek nem szívódnak fel többé vissza az életnedvbe.

Ujabb időben azonban Krausz G. vegyi vizsgálatai által kétségtelemé tette, hogy ezen jegecek a növények életműködése alatt ismét feloldódnak, felszívódnak, és szerves anyagképzésre felhasználhatnak. Az e téren tett kísérleteket a rhumex obtusifoliussal végezte, a mely már ki volt hajtva és azon eredményre jutott, hogy setét helyen való tenyésztésnél az u. n. rhizómákban a száraz anyag igen apadt, és hogy ha a növény ekkor a talajban meszet talál, akkor a sóskasavas sóinak mennyisége nem csak hogy nem apad, sőt sok esetben még növekszik is. Hogy ha azonban a növényt mézmentes közegben nevelik, akkor ennek sóskeseres sótartalma igen lényegesen alászáll ép úgy mint a többi tartalék tápanyag; ebből azt lehet következtetni, hogy ily esetben a növény a sóskeseres mézjegecekben levő meszet használja fel mézszükségletének fedezésére a földfölötti szerves részeinek felépítésére. Ugyanily kísérleteket tett ugyanazon buvár a fanemű növényeknek nyugvó téli ágával is, a melyeket oly tavaszi ágakkal hasonlított össze, a melyek már különböző mértékben ki voltak hajtva; valamint setétben nevelt ágakkal is, és mindezen kísérletei azt bizonyították, hogy a növényeknek oxalsavas mézjegecei nem oly természetű elválmányok a melyek a növények életműködésénél már nem szerepelnek, hanem oly anyagok a melyeket a növény szükség esetében felvesz és tovább feldolgoz, tehát tartalék tápanyagok.

7. *A növény fehérjeképződéséről.* Ezen kérdés tanulmányozásával ujabb időben Dr. Kosutány T. a magyar-óvári gazdasági akadémia tanára foglalkozott és kísérleteiből kitűnt, hogy a növények idősebb leveleiben a nitrogén kisebb mennyiségben találtatik, mint a fiatal levelekben, és hogy éjjel a levelek valamivel többet tartalmaznak mint nappal, mert éjjel a fehérjenemű nitrogén-vegyületek mennyisége — nézete szerint szaporodik a nem fehérjeneműek rovására, vagy is hogy a nem fehérjenemű nitrogénvegyek éjjel nagyobb mértékben alakítatnak által fehérjévé mint nappal. Továbbá, hogy a levelek éjjel több ammóniasót tartalmaznak mint nappal; míg ellenben nappal a levelekben több a salétromsav mint éjjel. A kísérlettevő véleménye szerint a légenyavnak nitrogénje éjjel nagyobb mértékben alakítatik át fehérjévé, mint nappal. Figyelemre méltó továbbá a kísérlettevőnek azon észlelete is, hogy az éjjeli időben gyűjtött levelek sem oспорgent sem más oly anyagot nem tartalmaztak, a mely ahoz hasonló volt.

Nézete szerint az asporgen éjjel fehérjévé alakul által és a növény nappal nagyobb mértékben gyűjti a fehérjeképződéshez szükséges anyagokat és azoknak fehérjévé való feldolgozása éjjel történik; éjjel a levelekben több a szabad sav, mint nappal; a czukor ellenben nappal találtatik azokban nagyobb mennyiségben. A növények viktartalma is éjjel valamivel nagyobb, mint nappal.

8. *A levélzet megsárgulása ősszel.* Ryvotsch S. szerint annak tulajdonítható, hogy a zöld levelek sejtjeiben egyszerű-mászor olajsepek találtatnak. Ezen olajat rendszeren tartalékanyagoknak tekintették. Ryvotsch szerint ezen olaj a lomblevelűeknél épp úgy, mint a tülevelűeknél, minden levélzöldtartalmu sejtjeiben állandóan találtatik és ennek mennyisége ősszel szaporodik. Ezen olaj a megsárgult levelekben előforduló sárga festanyagot, a xanthofyllt feloldja és erről meg lehet győződni azáltal, hogy ha a levelek friss metszeteit horszesszel kezeljük. Nagyon valószínű, hogy ezen olajnak jelenléte és tulajdonai összefüggésben állanak a leveleknek az ősi évadban történő megsárgulásával; maga az olaj még közelebb nem ismeretes, lehet az zsirolaj és lehet illó olaj.

9. Erjesztési kísérletek ribizkelével. Sebelien S. által tétettek oly módon, hogy különböző mennyiségű ribizkelevet cukorral és vízzel kevertek össze, mindaddig, a míg a keverékben a cukortartalom 20%-ra nem emelkedett és a savtartalom 0.6%-ra nem szállott alá. Az ekként kiigazított nedvet 60–70°-ra felmelegítette és ezáltal a benne levő erjesztőket megölte és azután azt ismét lehűtötte az erjedési hőmérsékletre, t. i. 16–20° C-ra. Az ekként kezelt folyadékot már most 6 egyenlő részre osztotta és minden egyes ily részletbe más faj tisztán kultivált élesztőt kevert. Az erjedés, amely már most bekövetkezett, véletlenül egy kis hiba miatt félbeszakadt már akkor, a midőn e folyadék csak 5% borszeszt tartalmazott. Az ily módon nyert folyadékoknak izelésénél azt lehetett tapasztalni, hogy mindegyik más ízű és zamatu volt, amit csak a felhasznált élesztőgomba hatásának lehet tulajdonítani. Ugyanezen folyadékokat 1 év eltelte után ismét megizelték és akkor a 6-féle próbafolyadék ize között alig lehetett valami kis különbséget észlelni.

A nevezett kísérlettevő ugyanezen kísérletet a következő évben ismételte, akkor az illető próbafolyadékokat egészen el hagyta erjedni és erjedés után ezeknek izelésénél ize és zamatra nézve alig lehetett némi kis különbséget megállapítani.

Ezen kísérletekből azt lehet következtetni, hogy éppen úgy, mint a borerjedésnél, itt is az erjesztők által produkált illatos, zamatos, iztadó anyagok különösen az erjedés kezdetén lépnek előtérbe és a ribizke mustjának eredeti jellegét teljesen elnyomják és hogy ezen újonnan képződött zamatos anyagok nem állandóak.

10. A sajtnek erjedését Orla Jansen tanulmányozta; utóbbi szerint a sajtnek érése szinte erjedési folyamat, amelyet egy organizált erjesztő mellett főképp egy nem organizált erjesztő — amely „enzimes casease”-nek nevezetik — idéz elő; ennek hatása alatt a sajt tömeg részint oldékonyabb, részint peptonizálódik. Az organizált erjesztők, amelyek itt szinte szerepelnek, a sajtnek erjesztésénél jellemzők; ezeknek hatása azonban inkább közvetett, mint közvetlen.

A fenn megnevezett kísérlettevő azon igyekezett, hogy a hathatós erjesztőt az „enzimét” közvetlenül belé keverhesse a sajtba, azonban ennek nagyban való előállításának nehézségeibe ütközött és azért ezt a könnyebben előállítható hasnyálerjesztővel a *tripszinnel* helyettesítette; és azon véleményének adott kifejezést, hogy a sajt erjesztésénél az organizált erjesztők nem nélkülözhetők. Kísérletei pedig oda irányultak, hogy a sajt fehérjét tökéletesebb peptonizálás által könnyebben emészthetővé tegye, mint azt az organizált erjesztők — a sajtban levő viznek igénybevétele mellett tenni képesek. Ez által azt is elérte, hogy a sajt látszólag zsírosabb lesz. Mindaddig nem konstataálta azt senki sem, hogy képes-e a hasnyálnak erjesztője t. i. a tripszin a sajtra hatást gyakorolni, miután ebben savak és konyhasó is találtak, amelyek hatását megsemmisíthetnék és mert a sajtban igen kevés a víz, ennek hőmérséklete pedig igen alacsony. A kísérlettevő azonban kísérletei alkalmával az organizált erjesztők hatását kis mennyiségű éternek hozzátöltése által mérsékelte és azon eredményre jutott, hogy még 5% konyhasó is emelte a tripszin hatását és hogy az ily módon előállított sajt-fél 1/2-szer több oldékony és könnyen megemészthető nitrogén vegyeket tartalmaztak és zsírosabb és kellemesebb ízűek is voltak, mint azok, amelyek tripszinnel kezelve nem lettek. Minél több tripszinnel készült a sajt, annál tökéletesebben volt benne a casein peptonizálva és aránylag annál több volt benne a protein az ammoniához képest.

PÓLYA JAKAB.

Pólya Jakabnak a M. T. akadémia lev. tagjának s lapunk egyik legkiválóbb munkatársának idő előtt 53 éves korában bekövetkezett halálát kell tudatnunk olvasóinkkal. Pólya egy is mint ember, úgy is mint a közgazdasági tudomány hivatott és tudós művelője, kivívta mindazok elismerését, a kik őt és munkáit ismerték. A múlt évben írta meg a *budapesti bankok*, ezt megelőzőleg pedig a *pesti magyar kereskedelmi bank* történetét. Munkássága főleg a mezőgazdasági politika és a szövetezeti ügyre irányult. Egyik fordítója volt annak idején az OMGE. könyvkiadó vállalatában megjelent Rauffeisen-féle nagy műnek, mely a szövetezetek alakítását, vezetését és hasznát írja le. Egy hasonló, de rövidebb eredeti mű, mely 1893-ban jelent meg s Pólyát vallja szerzőjének, közkezen forog ma is. A *mezőgazdasági válságról* írt s a m. t. akadémia által is megkoszorozott műve becses forrásmű, mely mindenre kiterjedő figyelemmel tárgyalja e bonyolult és vitás kérdést. Sok czikk jelent meg ezen kívül Pólyától egy a „*Köztelek*”, valamint a „*Magyar Gazdák Szemléje*”, a „*Közgazdasági Szemle*” s a „*Szövetkezés*” hasábjain. A tulfezített munkásság káros hatása azonban nem maradt el. A még tetterős férfut ez év elején szív és vesebaj támadta meg s döntötte sírba. Temetése m. hó 31-én volt. Özvegye és öt árva siratja. Legyen könnyű a föld porai felett!

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

344. sz. kérdés. Ezen év márczius elején vettem át gazdaságomat, mely 1300 hold sárga kötött agyag talaj szurkos és át nem eresztő altalajjal. Az elődömnök kevés marhaállománya volt, tehát keveset trágyázott és kevés fogatja volt, nagyon sekélyen és keveset szántott. A bérletnek fele távol fekszik a majortól és az a része nagyon gyenge trágyaerőben van és a folytonos gabonatermelés által a foszforsav tartalma a talajnak igen ki van zsákmányolva, azonban bükköny és lóhere bőségesen terem, tehát elég nitrogéntartalmának kell lennie a talajnak, amennyiben itten ugyanis gyakran eső van és mélyen is fekszik a gazdaság. Miután jelenleg még nincs elegendő marhatrágyám, amennyiben istállók hiányában nem tarthatok annyi marhát, amennyi szükséges trágya előállításához elegendő lenne, tehát zöldtrágyázással egybekapcsolt műtrágyázással akarom a földeket feljavítani, és pedig: turnusom szerint évenként 60 hold ugar lesz, tehát azt be kell vetni biberherével vagy őszi borsóval, és azt májusba beleszántani és holdankint az 1200 □ öl 250 kgr. 18% foszfátot befogasztani és úgy repcével elvetni. Mint már említettem elődöm nagyon sekélyen szántott 4–5" és az én tervem fokozott mélyebb szántással a talajt 9–10" mélyíteni, hogy ez által a talaj vízfelszívó képességét fokozzam. Helyes-e a nézetem a zöldtrágyázás és a szántásra vonatkozólag? Hol kaphatok egy olyan szakkönyvet, amelyben a zöldtrágyázás részletesen tárgyalva van?

Fülep-major. U. M.

346. sz. kérdés. A „*Köztelek*” 53. számában a levélszekrényben foglalt, 310-ik kérdésre szóló feleletben említett önműködő itatót és jászlakat, melyik czég készíti illetve szállítja a közlött árak mellett?

Temesvár. S. J.

347. sz. kérdés. Egy 12 méter mély kúthoz, amelyet mint gémeskutat szándékozom felállítani, mily hosszúnak kell lenni a sudárának? mily magasnak a kutágasnak? és mily hosszúnak a gémeinek? továbbá a kut központ-

jával mily távolságra állítandó le a földbe a kutágas? egy szóval: mi az arány a kut mélysége és a kutágas magassága között?

Bodrog. B. A.

Feleletek.

Zöldtrágyanövények. (Felelet a 344. sz. kérdésre.) Ezen kérdésre vonatkozólag, a *Köztelek* egyik legközelebbi számában egy terjedelmesebb közlemény fog megjelenni, melyből teljes tájékozást meríthet. Ez alkalommal csak azt jegyzem meg, hogy zöldtrágyának a felsoroltak közül azt használja, mely ott tapasztalatosan legjobban díszlik. A tervbe vett műtrágyázás helyén való, de jobb lesz azt nem befogasztani, hanem leszántani. Az eddigelő sekélyen szántott kötött talaj mély szántásával csak fokozatosan szabad előrehaladni, mert ha egyszerre mélyen szántunk, igen sok nyers földet hozunk fel. Másrészt a mélyebb szántást csak ősszel végeztessük, hogy a téli fagy porhanyítólag hathasson a felhozott nyers földre.

A zöldtrágyázásra vonatkozólag csak német munkák vannak, melyeknek nem nagy hasznát venné azért, mert ott a tarlóvetés divik, melyet nálunk csak ritkán lehet sikerrel alkalmazni. A zöldtrágyázásnak azt a módját, hogy áttelelő zöldtrágyanövényeket vetünk, a német munkákban említve sem találja.

K. K.

Önműködő itatók beszerzése. (Felelet a 346. sz. kérdésre.) Önműködő itatóberendezéseket a „*Köztelek*” 53. számában felsorolt cégárak mellett szállít: „Kraatz et Comp. gépgyáros Braunschweig”-ban s a „főhercegi vasművek Teschenben”. E helyeken azonban csak magát az itatót tanácsos beszerezni, mert a csövekhez, csapokhoz stb. itthon jóval olcsóbban juthatunk. Itatóedények gyártására hazai gyáros sajnos még nem vállalkozott.

Sz. Gy.

Gémeskut méretei. (Felelet a 347. számú kérdésre.) A kérdéses gémeskut egyes részeit a következő méretekkel készítheti el:

Sudárfa hossza kb.	12-50 m.
Kutágas magassága	7-8 "
Gém hossza	15 "
végül az ágas távolsága a kut közepétől	4-50-5 "

Sz.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Felhívás a gazdaközönséghez. — Országos sör-árpavasárok. — Felhívás gyümölcstermelőinkhez. — Abraktakarományküldemények kedvezményes szállítása. — Szőlőszeti tanulmányut. — Könyvkiadóvállalat. — 1897. július havában befizetett alapítványi kamatok és évdíjak nyugtázása.	1090
Munkáskérdés és gazdatársadalom.	1090
Pólya Jakab.	1094
Tárca. Erkölcsi kérdések. <i>Buday Barna</i>	1090
Gazdasági ipar.	
A retourgöz kihasználása mezőgazdasági szeszyárakban.	1092
Gazdasági vegytan.	
Ujabb tanulmányok a mezőgazdasági vegytan köréből. <i>Dr. Védődy Viktor</i>	1093
Levélszekrény	1094
Vegyesek	1094
Kereskedelem, tőzsde	1096
Budapesti gabonatőzsde. — Szeszizlet. — A központi vásárcsarnok árujegyzése a nagyban (en gros) eladott élelmiszerek árairól. — Állatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár.	1097

Eljegyzés. Ujhelyi Imre gazdasági akadémiai rk. tanár Magyar-Ovárott eljegyezte Hensch Irma kisasszonyt Hensch Árpád gazd. akadémiai tanár leányát.

Emelkedő buzaárak és a tultermelés. Egyik olvasónk az alábbi levelet iniézte hozzánk, melyet kivonatossan közlünk már csak azért is, mert a buzaárak emelkedésében a tultermelés sokat vitatott teoriájának megerősítését látja, holott felfogásunk szerint a mai áralakulás éppen ennek ellenkezőjét bizonyítja. A levél a következő: „Most, midőn a buza ára Budapesten 11 frt körül jár, nem lenne talán érdektelen gazdatársainkhoz azt a kérdést intézni, vajjon még most is hives-e azon nézetnek, hogy a gabona alacsony ára a közvetítők, börzespekulánsok és monometalizmustól — nem pedig a tulprodukcziótól származik. Én mindig azt tartottam, hogy a gabonaárak alacsony ára leginkább a tulprodukcziótól származik és ime, az ideai rossz termés, amidőn a természet gondoskodott arról, hogy tulprodukczió ne legyen, mily fényes elégtételt adott nekem, mert én mindig úgy okoskodtam, hogy mindjárt felmegy a gabonaára, mihelyt kevés lesz a megőrlni való, mert a papirosbuzából nem lehet lisztet csinálni és kenyeret sütni, és ime, most mindamellett, hogy közvetítők vannak, bimetalizmus sincs, és a börzén is éppen úgy, vagy még jobban spekulálnak, mint azelőtt, még is most a legmagasabb ára a buzának Budapesten 11 frt és ha az egész világon a gazdák megtennék azt, hogy jövőre sem vetnének nagyobb területet gabonával, mint amennyin körülbelül annyi termést reménylenek, mint amennyi az idén termett; mindjárt megmaradna a mostani viszonyok mellett is a 10 frtos buza, csak az a baj, hogy ezt a gazdák között kivinni nem lehet, és ha a természet nem gondoskodik róla, ezután is szinte úgy fognak nyögni, az utolsó árak terhe alatt, mint eddig.” A levél írójának közölt fejtegetései látszólag fején találják a szöveget, mert tény az, hogy az áralakításra befolyó összes abnormis s általunk kárhözott tényezők épp úgy megvannak az idén, mint megváltak a múlt évben s ezek dacára a buzaárak immár a 12 frtot is elérték, sőt habár kisebb mértékben, de még mindig emelkedőben vannak és tekintve a külföld legtöbb államának rossz terméseredményét, tekintve továbbá a hosszas esőzéseket, melyek a hordás alatt nálunk is milliókra menő károkat okoztak: a legnagyobb valószínűséggel remélhetjük, hogy az árak még továbbra is emelkedni fognak. Emelkednek pedig azért, mert a világ terméseredménye rossz volt, azaz kevés buza termeltetett; ennek legtermészetesebb konzekvenciája az, hogy az alacsony buzaárak a tultermelésnek voltak következményei. Ezzel szemben mi azt az egyetlen kérdést vetjük fel, hogy hol vannak hát azok a készletek, amelyeknek a tultermelés következményeként a múlt évről okvetlen fenn kellett volna maradniok? Hiszen tudvalevő, hogy a világ buzakészlete rendkívül csekély, holott ha az alacsony árakat a feles készlet okozta volna, úgy ennek a híresztelt nagy készletnek ma is csak nyoma lenné valahol. Részünkről az áremelkedésben éppen a tultermelés feltevéseinek alapos megezőfolását látjuk s ebben a meggyőződésünkben benne foglaltatik az az állítás is, hogy amennyiben az áralakulást egyedül és helyesen a kereslet s kínálat viszonya szabná meg, úgy tekintettel a jelen nyomoruságos terméseredményekre, a gazda csekély termését mindenestre magasabb árban értékesíthetné, mint ahogy ma tényleg értékesítheti. Egyébként e nagy horderejű kérdéssel kapcsolatos fejtegetésekre legközelebb bővebben lesz alkalmunk visszatérni.

A Gömör-Kishontvármegyei Gazdasági Egyesület augusztus hó 6-án, pénteken d. e. 10 órakor Tornallyán a kaszinó nagytermében igazgató-választmányi ülést tart. Tárgyak: Elnöki jelentés az egyesület tevékenysége- és belügyeiről. Szakosztályok megalakítása. Hiva-

talos közlöny rendszeresítése. Folyó ügyek és indítványok tárgyalása.

Allamvasuti beruházások. A m. kir. államvasutak hálózatán eszközöndő beruházásokról s e beruházások költségeinek fedezéséről szóló törvényjavaslatot a képviselőház rövid tárgyalás után változtatlanul eltagadta. Nagyban és egészben a törvényjavaslat ellen kifogásunk nincsen, és mint azt már részletesen kifejtettünk alkalmunk volt a megszavazott 123 millió forintnak ugy a szükséges beruházások mint a forgalom pozitív fejlesztése érdekében való hasznos felfordíthatását sőt szükségességét a széles terjedelmű terv alapján kétségbe nem vontuk. Sajnosan konstatáljuk azonban, hogy a törvényjavaslat vasuti forgalmunk egyik organikus hibáját nem szanálta s hogy a képviselőházban a középdunai áthidalás érdekében egyetlen felszólalás sem történt. Ez a sokszor emlegetett, nagy horderejű kérdés minden esetre megérdemelte volna a figyelmet, mert itt a közép Duna vidékének egy óriási területi érdeke áll szemben azzal a sorvasztó politikával, mely évtizedeken keresztül a forgalomnak egyedül Budapestre irányításában kulminált s a melyen a szobánforgó törvényjavaslat javítani hivatott. Anomáliának tűnik fel tehát előttünk, hogy akkor, mikor a forgalom s a vidéki empóriumok egészséges fejlesztéseiről van szó, mégcsak felszínre sem kerül a középdunai áthidalás kérdése, holott ez a mindössze 3 milliós munkálat általánosan ismert, rég érzett forgalmi hibát javítana. Akár mi okozta a törvényjavaslatnak oly gőzerővel történt letárgyalását, véleményünk szerint semmi sem indokolhatja azt, hogy ezt a rendkívül fontos mozzanatot a törvényhozás hivatott tagjai egyáltalában nem méltányolták s hisszük, sokan vannak, az idők folyamán pedig még többen lesznek olyanok, kik mindazokat, a kiknek a felszólalásra alkalmuk lett volna s e kérdés látkörükön belül fekdűt, a kötelességmulasztás vádjával fogják terhelni.

Elmaradt kiállítás. A felsőtiszavidéki gazdasági egyesület ez év őszén nagyobb szabásu gyümölcs-, szőlő- és borkiállítást tervezett; szándéka volt erre a kiállításra a konzulátusok útján a külföldi kereskedők figyelmét is felhívni. A mozzalom azonban nem ígérkezett végrehajthatónak, úgy, hogy az egylet a kiállítás eszméjéről ezidőszerint kénytelen volt letenni, részben az érdekelt gazdaközönség közömbössége miatt, főként azonban azért, mert a földmívelésügyi minisztertől kért szerény anyagi támogatást nem kapta meg. Jól ismerve a Nyírség helyzetét, ahol a gyümölcs- és szőlőtermelés sikeres folytatása szempontjából rendkívül lényeges feltétel, hogy az évről évre fokozódó terméskészletnek vevők is biztosítsanak: a tervbe vett kiállítást olyan akciónak tartjuk, amely méltán megérdemelte volna a felső támogatást is. Mindazáltal nem szándékunk a földmívelésügyi minisztert a kötelességmulasztás vádjával terhelni. Beismerjük azt, hogy a földmívelésügyi miniszter sűrűn találkozik a gazdasági egyesületek részéről kiállítási akciók segélyezése iránt való kérvényekkel és gyakran ezen kérvényeknek eleget is tesz. Viszont be kell ismernünk azt is, hogy ha a földmívelésügyi miniszter mérlegelés tárgyává teszi, hogy vajjon a kiállítások segélyezésére fordított összegekkel arányban áll-e az általuk elért reális eredmény, akkor arra a következtetésre juthat, hogy több esetben a kiállításokhoz megfelelő reális eredmények nem fűződtek, mert azoknak rendezése többször nem a mindennapi élet szükségletéből folyt, hanem csak az egyleti tevékenység nyert bennük sablonzerű kifejezést. Hogy ez így van, bizonyítja ezt az általános felfogás is, amely szerint a kiállításoknak sokszor maga a gazdaközönség sem tud be praktikus célokat, sőt irántuk érdeklődéssel sem viseltetik. Ha most a miniszter egyik-másik kiállításnak nem siet támogatására, ha azoknak hivatását egyes esetekben nem mérlegeli kellően: ezen nincs mit

csodálkoznunk. De éppen azért, mert a kiállítások terén manapság bizonyos visszahátas nyomása alatt vagyunk, igyekeznünk kell a gazdasági egyesületeknek arra, hogy mikor fontos, messze kiható célú kiállításról van szó, akkor ennek a mozgalomnak sorsát ne egy kérvénytől, sőt ezen kérvény elintézésének gyorsaságától tegyék függővé, hanem állítsák oda biztosítékul saját anyagi erejüket és ne sajnáljanak némi áldozatot sem, mikor a gyakorlati élet igazi szükségletének tesznek eleget. Ha erejük gyenge ilyen missziók betöltéséhez, immár hivatkozhatunk a gazdasági egyesületek országos szövetségére, mely az istápolásra méltó ügyektől nyomatékos erkölcsi istápolását nem fogja megvonni. Ami végül a gazdaközönséget illeti, annál nyomtatványokkal, prospektusokkal az érdeklődést felkelteni bizony bajos dolog: ám a gazdasági egyleteknek nem is az a céljuk, hogy négy fal közül levelezenek, hanem személyes uton, a társadalmi összeköttetések felhasználásával kell mozgalomnak a közérdeklődéshez utat törni. E szempontok figyelembe tartása mellett sikert és hasznos szolgálatot várunk a felsőtiszavidéki gazdasági egyesület jövő évre elhalasztott kiállításától, a melyre az érdekelteknek és a földmívelésügyi miniszternek figyeimét már eleve is felhívjuk.

Az őszi aukcióra rendelt gyapjuküldemények kedvezményes díjszámítása. A magyar kir. államvasutak és a csatlakozó magyar vasutak bármely állomásáról Budapest dunaparti teherpályaudvarra a budapesti gyapjuárverési esarnokvállalat czimére szállítandó a folyó év szeptember 1-én megkezdendő nyilvános gyapjuaukciókra rendelt és az e célra kijelölt raktárakba betárolt gyapjuküldeményekre a m. kir. államvasutak vonalait, illetőleg folyó év július hó 14-től szeptember 1-ig tetszés szerinti mennyiség feladásánál a helyi arudíjszabás II. osztályu díjtétele (30—50% leengedés) kocsis- és fuvarvelelenként legalább 5000 kg. feladása vagy ezen súlyért való díjzárás esetén a helyi díjszabás I. osztályu díjtétele (190—120% leengedés) fog alkalmaztatni. A hajón érkező gyapjuküldemények után a Dunától a raktárig vezető vágányon való szállításért, tekintet nélkül a kocsis megterhelésére, kocsinként 4 frt fizetendő. Az átrakodást a hajóból a vasuti kocsiban, valamint a kirakást a vasuti kocsiból a raktárba a fél saját költségén tartozik teljesíteni, a netaláni szükséges állomási emelődaru azonban díjtalanul fog átengedtetni. Amennyiben a vasuti kocsik az átszállítás és átrakodás céljaira 24 óránál tovább vététnének igénybe, ezen idő túllépése esetén a díjszabásszerű kocsisállás pénz fog beszédetni.

A határidő-üzlet és a Kuria. Fontos elvi kérdésben döntött a királyi Kuria most egy vétkes bukási eset alkalmából. R. Adolf győri gabonakereskedő hosszabb idő előtt esődbe jutott s vétkes bukás miatt panaszt emelték ellene. A győri királyi törvényszék el is ítélte ezen az alapon. A győri királyi Tábla ugy találta, hogy R. szigorubb ítéletet érdemel, mert a tárgyalás folyamán világosan be volt bizonyítva, hogy R. üzletszerű tőzsdei spekulációkat folytatott, még pedig differenciális üzletekre, amelyek nem vágtak üzleti körébe, s amelyek, saját vallomása szerint is bukását okozták. A királyi Kuria most mindakét alsóbiróság ítéletét megváltoztatta, kimondván, hogy nem állhat meg a királyi Táblának az a megokolása, hogy a gabonakereskedő üzleti köre csakis készáru, vagy raktáron és utközben szállításon levő gabona vételére és eladására szorítkozik; a gabonakereskedő köthet differenciális üzleteket is s ily üzletek nem tekinthetők ránézve könnyelmű és merész tőzsdei spekulációnak. Nem állítunk fel véleményt a Kuria döntésével szemben; más kérdés azonban, vajjon mennyivel ér többet a gazdaénál a kereskedő személyes hitel; ha ez a személy törvényesen elusztat a differenciális üzletek hullámaival.

Dijkedvezmény gabona, bor és élelmicikkek után. A Dunaverseny arra kényszerítette a Fehér- és Tolna vármegyei h. é. vasutak igazgatóságát, hogy a vonalán fekvő Duna-Földvár és Adony-Szaboles atm. közti állomások viteldíját egész waggonokban szállítandó gabona és borküldemények után 40 fillerre, Paksról Adony-Szabolesra (atm.) 44 fillére mérsékelje. A temesvár-buziási h. é. v. pedig az élelmicikkek jobb értékesítését azáltal mozdítja elő, hogy vonalairól Temesvárra gyorsárúként tetszés szerinti mennyiségben szállítandó tej, tojás, vaj, friss hus, halak, baromfi, zöldség, dinnye, szőlő, gyümölcs és kenyéreküldemények után a teherárúkra érvényes IV. darabárnosztály díjtételeit engedélyezi, (mely engedély a rendes vitelbérrel szemben 50-60%). A megfordított irányban szállítandó használt göngyök után is megfelelő mérséklést engedélyezett.

Szövetkezeteink 1896-ban. Magyarországon a gróf Károlyi Sándor elnökleite alatt álló községi hitelszövetkezetek csak 10 éves multtal diésekedhetnek, de 10 év alatt elterjedtek az egész országban s mindenfelé beigazolták nagy közgazdasági előnyeiket. Ha a tagok száma ugy fog szaporodni, mint eddig, akkor 8 év múlva közel lesz a hatszáz ezerhez. Az üzletrészek értéke nem sokkal lesz kevesebb 25 millió forintnál, ellenben a takarékbetétek ezt jóval meg fogják haladni. Daczára e fokozatos fejlődésnek, a haladást állandóan gátolta az a körülmény, hogy 1896-ban már nem rendelkezett a központi intézet azokkal az eszközökkel, melyek a vidéki szövetkezetek létesítéséhez még minálunk mindig elsőrendű szerepet játszanak. A Károlyi-féle szövetkezetek kötelekébe tartozó községi hitelszövetkezetek fejlődését és emelkedését a következő táblázat mutatja.

	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896
A szövetkezetek tagja	9.5	14	16.7	21.1	26.3	31.7	63.2	74.3
Kik jegyeztek üzletrészt	22.3	31.7	31.8	46	55.8	65.3	125.8	148.3
Ennek értéke ezer frtkban	391.2	885.9	1012.8	1282	1538	1831	3333	3924

Az emelkedés, mely a lefolyt 1896. évben észlelhető, a tagok számánál 11,279-et, az üzletrészeknél 22,620-at, ezek értékénél pedig 591,225 forintot tesz ki. A legjobban feltünteteti a községi hitelszövetkezetek fokozatos fejlődését az alább következő adatesoportositás:

Évben	Befizetett üzletrész	Központi kölcsön	Takarék alap	Tartalék	Nyereség
1889	176.6	439.8	105.8	6.5	13.2
1890	307.9	756.2	269.5	11.3	23.4
1891	462.4	1042.9	467.3	17.6	35.6
1892	627.4	1544.7	603.4	28	48.3
1893	778.8	1856.7	725.7	41.5	64.2
1894	945.4	2329.7	986.3	59.9	79.9
1895	1338.9	4366	1293.4	90.8	116.4
1896	1870.7	6066.4	1740.3	124.6	170.9

Ezek a számok a legfényesebb bizonyítékai annak, hogy daczára a mezőgazdasági válságnak, hazánkban is egyre szaporodik azoknak a kisgazdáknak a száma, kik nem az elkeseredésben, az állapotok felforgatásában keresik az agrárabajokból a kibontakozást, hanem a szorgalmas munkásságban, a fillérek megtakarításában. Szövetkezeteink e tekintetben is a legszebb missiót teljesítik.

Az országos állatvásárok forgalma júniusban. A június hónapban tartott országos állatvásárok, — a hogy az országos m. kir. statisztikai hivatal Havi közleményeiben olvassuk — számra és forgalmasságra is felül mulják az előző haviakat. Nagy oka lehet ennek a tartósabb jó idő is; júniusban 486 vásár közül 327 kedvező időben folyt le; májusnak 401 vására közül csak 193-ra járt jó idő. Felhajtottak a júniusi vásárookra 498,658 szarvasmarhát (az előző hónapban csak 421,967-et), 240,380 lovat (májusban 180,623-at), juhban

és sertésben csökkent a forgalom. A júniusi vásárookra 84,438 darab juhot hajtottak, májusban pedig 183,823 drbot; sertés a júniusi vásárokon 57,931 volt, májusban pedig 71,132 drb. Az eladás aránya körülbelül ugyanaz, mint az elmúlt hónapban; csak a juhok iránt mutatkozott jelentékenyen kisebb vásárló kedv. Eladtak a júniusi vásárokon 175,628 szarvasmarhát (májusban 156,622), 56,113 lovat (májusban 49,930-at) 36,686 juhot (májusban 100,090 drbot) és 28,395 sertést (májusban 35,225 drbot). A szarvasmarha vásárok igen élénkek voltak Erdélyben és a Dunántul; legtöbb lovat a Dunántul hajtottak fel, legtöbb juhot a Duna és Tisza közti rész vásárait, a sertésvásárok forgalma a Tisza jobb és balpartján volt legélénkebb. A jelentékenyebb piacok közül forgalmas szarvasmarha vására volt Máramaros-Szigetnek (felhajtás 7,026, eladás 5,614 drb). Nagyváradnak (felhajtás 5,394, eladás 4,437 drb). Kulán nagy kínálat mellett rendkívül csekély kereslet volt; felhajtottak 7,260 drbot s csak 318-at adtak el. Legtöbb lovat a mőhácsi vásárra hajtottak fel, 6,705 drbot, de ebből csak 269-et adtak el; a kereslet legélénkebb Nagyváradon volt, a hol 3,453 felhajtott ló közül 2,365 került eladásra. Nagyváradnak volt a legforgalmasabb sertés piaca is a mult hónapban; 2,180 drbot vittek a vásárra, 2,000-et adtak el. Ugyanitt élénk volt a juhvásár is; 1,600 felhajtott drb közül 1,200 kelt el. A hődmező-vásárhelyi vásárra 2,918 drb juhot hajtottak, s 1,168 drbot adtak el. A rossz időben tartott kulai vásáron az eladás mindenből igen csekély volt; 3,250 lovat hajtottak fel és csak 254-et adtak el, 2,480 juh került vásárra, és csak 781 kelt el belőle. Legnagyobb árt szarvasmarháért a nagy-kőrösi vásáron adtak, első minőségű farka jármos párjáért 525 frtot. Nehéz igaz ló a csáktornyai vásáron 600 frton kelt, kocsilóért Győrött 900 frtot adtak. A juhnak ismét a korponai vásáron volt legnagyobb ára; egy kosért 15 frtot adtak; Munkácsen a sertés 65 frton is kelt.

Kocsimegrendelés a m. á. v.-nál. A m. kir. államvasutak az őszi forgalom könnyebb és gyorsabb lebonyolíthatása céljából a f. év augusztus 15-től, 1898. márczius 15-ig 600 fedett és 400 nyitott teherkocsit vett bérbe a nemzetközi vagonkölesönző társulattól.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti-terménybizományi cég jelentése.)

Napi jelentés 1897. augusztus 3.

Készbuza ma gyengén volt kínálva, a malmok igen jó vételkedvet mutattak, minélfogva az irány megszilárdult, elkelt kb. 14,000 mm. és az árak sokkal magasabbak.

Eladatott:

Uj Tiszavidéki:	100 mm. 78 kg. a	11-97 1/2	3 óra
	100 " 77 " "	11-92 1/2	"
	100 " 77 " "	11-85	3 óra
	200 " 77 " "	11-85	"
	200 mm. 76 " "	11-70	3 óra
	250 " 76 " "	11-70	"
	100 " 77 " "	11-75	"
	200 " 76 " "	11-75	3 óra
	100 " 78 " "	11-77 1/2	"
	300 " 77 " "	11-77 1/2	"
	100 " 76 " "	11-77 1/2	"
	100 " 77 " "	11-77 1/2	"
	100 " 76 " "	11-77 1/2	"
	200 " 75 " "	11-77 1/2	"
	100 " 76 " "	11-77 1/2	"
Pestvidéki:	100 mm. 80 a	11-90	3 óra
	300 " 79 " "	11-87 1/2	"
	100 " 78 " "	11-85	"
	200 " 78 " "	11-90	"
	1000 " 77 " "	11-90	3 óra
	1200 " 77 " "	11-80	"
Fehérmegyei:	300 " 78 " "	11-90	"
	1500 " 77 " "	11-85	"
Tolnai:	100 " 78 " "	11-90	"
Felső-Tiszai:	100 " 76 " "	11-85	"
Ó-Tiszai:	300 " 78 " "	11-05	"
	300 " 78 " "	11-10	"
Bácskai:	560 " 76 " "	11-75	"

Készruzs csekély forgalom mellett szilárd és 8-45-55 frt pesti paritással adatott el. Árpa szilárd, szép fajták keresettek. Tengeri állomásokon drága. Zab tartott. Határidők magas Amerikára és fedezésekre szilárd, nagy forgalom mellett. Következő kötések történtek.

	Kötetett.	Deli zárlat.
Őszi buza	10-89-11-18-10-10	10-10-12
Tavaszi buza	10-95-11-11-11-24-11-16	11-16-18
Őszi rozs	8-53-8-65	8-65-66
Őszi zab	6-6-6-08	6-08-09
Augusztusi tengeri	4-70-4-86	4-86-87
Szept. tengeri	4-81-5-4-4-94	4-96-98
Uj tengeri	5-37-5-50-5-46	5-46-48
Aug.-szept. repcze.	13-60-13-70	12-65-70

A központi vásáresarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmicikkek áráiról.

Magyar gazdák vá-árcsarnok ellátó szövetkezetének jelentése 1897. július hó 31-től. Mivel nemcsak a helybeli fogyasztó közönség, hanem különösen a vidéki fűrdőhelyek is tetemes mennyiségű gyümölcsöt is vásároltak, a beküldött árú gyorsan voltak elhelyezhetők, a miért az árak is emelkedtek. Kajszi-barack, már fogytán van, nyári alma és körte csak kisebb tételekben érkezik. Zöldségfele csak nehezen talál vevőre, igen nagy mennyiségben van a piacon. Paradicsom keresett.

Burgonya kevés áll a vevők rendelkezésére, árak javultak, rózsaburgonya 3 frt 20 kr, sárga 3 frt 50 kr mm.-ként. Vaj, tekintve a rossz időjárás által előidézett lanyha forgalmat, sok van raktáron és csak árendeménnyel helyezhető el. Tojás keresett, árak ismét emelkedtek, ma nagy lánként 29 frtot jegyez. Miután ma minden fajta gyümölcs keresett, beküldőinknek a folytatólagos küldést sürgősen ajánjuk.

(A székesfővárosi vásárcsarnok-igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Budapest, 1897. aug. 2-án. **Hus.** Marhahús hátulja I. oszt. 1 q frt 52-58, II. oszt. 46-54, III. oszt. 45-56, eleje I. oszt. 46-49, II. oszt. 42-47, III. oszt. 38-45, borjúhús hátulja I. oszt. 48-60, II. oszt. 46-52, eleje I. oszt. 44-48, II. oszt. 35-40, birkahús hátulja I. oszt. 36-44, II. oszt. 34-40, eleje I. oszt. 34-40, II. oszt. 32-36, bárány kifejtve 1 db —, borbén —, sertésus magyar szalonnával elsőrendű 1 q 50-50, vidéki —, szalonna nélkül elsőrendű 51-52, vidéki —, sertésus pörkölt —, sertésus szeb szalonnával 50-50, szalonna nélkül 48-52, sertésus füstölt magyar 60-64, idegen (vidéki) —, sonka nyers 1 kg. 60-72, füstölt belf. csonttal 75-90, csont nélkül 0-75-0-85, sonka füstölt külf. csont nélkül 0-90-1-, szalonna sózott 1 q 50-53-5, füstölt 56-57-0, sertészsir hordóval 55-5-55-5, hordónélkül 53-0-53-0, kolbász nyers 1 kg. 58-60, füstölt 55-70, szalámi belföldi 145

Budapesti gyapjuaukeziók.

Az idei gyapjuaukezióknak **második sorozata szeptember 1-én és 2-án** tartatik meg. Az árverésre szánt küldemények, melyek „Gyapjuárverési Vállalat, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” ezimen adandók vasutra, a m. kir. államvasutak **összes vonalain tetemes dijkedvezményben és ingyen raktárban részesülnek.** — Azonkívül sem beraktározási avagy mérlegelési költségeket nem fizetnek.

Minden egyéb felvilágosítással szivesen szolgál az

„Árverési vállalat”

Heller M. s Társa

BUDAPESTEN,

Erzsébet-tér 13.

—170, külföldi —, malacz szópós élő 1 db 4—5, tisztított —.

Baromfi. a) Elő. Tyuk 1 pár frt 1—1-10, csirke 0-50—1-30, kappan hizott —, sovány 1—1-30, réce hizott 1-60—2-20, sovány 0-90—1-20, lud hizott 4—6—, sovány 2-60—3—, pulyka hizott 0—0—, sovány —. b) Tisztított. Tyuk 1 db frt —, 1 kg. 0-40—0-60, csirke 1 db 0-30—0-65, 1 kg. —, kappan hizott 1 db 0-80—1-20, 1 kg. —, réce hizott 1 db 0-90—2-50, 1 kg. —, félékővér 1 db 0-40—0-70, lud hizott 1 db —, 1 kg. 0-50—0-56, félékővér 1 db 1-20—1-50, 1 kg. —, pulyka hizott 1 db —, 1 kg. —, félékővér 1 db —, 1 kg. —, ludmáj 1 db 30—1—, 1 kg. 1—1-40, ludzsír 1 kg. 70—0-80, idei liba 1 db —.

Hal. Elő. Hárása 1 kg. frt 0-80—1—, csuka 0—0—, ponty (dunai) 0-30—1-20, süllő —, kecsge —, márna 0-40—0-50, czompó 0-40—0-60, angolna —, apró kevert 0-20—0-25, lazac 0—, pisztráng —.

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0-08—0-10, lefölözött 0-05—0-08, tejszín 0-24—0-28, tejföl 0-26—0-35, tehénvaj (tea) 1 kg. 0-80—1-20, I. rendű 0-70—0-80, II. r. 0-60—0-70—, olvasztott 70—1-00, Margarin I. rendű 0—, II. rendű 0—0—, tehénturó 0-05—0-14, juh-turó 30—45, liptói 0-32—0-52, juhsajt 0-30—40, emmentáli sajt 0-80—1-10, groji sajt 0-70—0-72.

Liszt és kenyéremü. Fehér kenyér 1 kg. frt 0-12—0-15, barna kenyér 0-09—0-12, rozskenyér 0-09—0-10. Buzalisz 00 sz. 1 q —, 0 —, 1 —, 2 —, 3 —, 4 —, 5 —.

Hüvelyesek. Lenese magyar 1 q frt 7—10 stoke-raui 26—26, borsó héjas magyar 7-5—14—, koptatott magyar —, külföldi 13—22, bab fehér apró 7—13, nagy 6—13, szines 8—10.

Tojás. Friss I. o. (1440 db.) 1 láda frt 29-0—30—, II. oszt. (1440 db.) 21—26—, meszes —, orosz tojás 100 db. —, tea tojás 2-30—2-30, törölt tojás —-0—.

Zöldszék. Sárgarépa 100 kötés frt 0-40—5—, 1 q 6—20—, Petrezelem 100 kötés 0-40—5-0, 1 q 12—18, zeller 100 drb 1—2-50, karalábé 0-30—0-60, vöröshagyma 100 köt. 0-40—3—, 1 q 6-0—6—, foghagyma 100 köt. 10—28, 1 q 6-0—10-0, vörösrépa 100 drb 0-40—1—, fehérrépa —, fejeskáposzta 1-20—4, kelkáposzta 100 db 0-30—1-4, vörös káposzta 3—8—, fejesaláta 0-40—1-40, kötött saláta 30—1—, burgonya, róza 1 q 3—4—, sárga 3-80—, külföldi 0—, fekete retek 100 drb 0-20—1-50, uborka nagy salátának 100 db 0-25—1-40, savanyítani való 100 db 0-10—0-20, savanyított 0-5—1-0, zöld paprika 0-12—0-35, tök főző 2-0—5, zöldbab 0-4—0-12, zöldborsó hüvelyes olasz 1 kg. —, fejtett 1 lit. 12—20, tengeri 100 cső 0-50—1-10 karfiol 100 db —, paradicsom 1 kg. 0-08—0-12, spárga —, torma 100 db 5—12.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt —, közönséges alma 8—20, fajkörte 20—25, közönséges körte 7—16, szilva magvaváló —, vörös 12—14, aszalt 12—20, cseresznye faj —, közönséges —, meggy faj —, közönséges —, ringló 14—20, barack kaj-szin 11—30, ősz 24—35, dinnye görög nagy 100 drb 25—32, kicsi 12—14, sárga faj 1 kg. 0-16—0-45, közönséges —, szőlő 1 kg. 0-50—1-60, csemege —, dió (faj papirhéjú) 24—30, közönséges 14—22, mogyoró 28—56, gesztenye magyar —, olasz —, narancs messi-nai 100 drb —, pugliai —, mandarin 0—0—, citrom 0-70—1-20, füge, hordós 1 q 15—20, koszo-rus 17-50—20, datolya 42—58, Mazsolaszőlő 40—58, egres 1 lit. 4—7 kr, eper 1 kg —0—.

Fűszerek és italok. Paprika I. rendű 1 q. frt 30—52, II. rendű 18—30, csöves —, (szá-ritott) —, köménymag —, borsókamag —, mák 1 q. frt —, méz csurgatott 0-28—0-32, sejtékben 1 kg. 0-40—0-70, szappan szin 24—25—, közönséges —, fehérbor asztali palackban 1 lit. 0-40—0-60, vörös asztali palackban 0-55—0-85, házi pálinka palackban 0—0-00, ásványvíz palackban —.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. Aug. hó 3-án A székesfehérvári községvidék és marhavásár igazgatóság jelentése.

Felhajtott: 679 drb belföldi, — db galicziai, — drb tiroli, db növendék élő borju, — db élő bárány; — drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, — drb bécsi, 105 drb növendék borju, — drb öltött bárány, — drb élő kecske.

A mai borjuvásár élénk lefolyású volt. Árak a következők: Élő borjuk: belföldi 30—45 frtig, kivételesen 46 frtig dbonkint, — frtig, kivételesen — frtig sulyra, növendék borju 21—23 frtig, kivételesen — frtig dbonkint, — frtig sulyra. Öltött borju: belföldi —, kiv., — tiroli — frtig, galicziai — frtig, növendék borju — frtig dbkint, öltött bárány — frtig, bécsi — frtig sulyra. Élő bárány — frtig, kivételesen 0— frtig páronkint. Élő kecske — frtig páronkint. Hizlatt ürü —.

Bécsi vágómarhavásár. 1897. aug. 2. A bécsi marha- és huspénztár jelentése.

Összes felhajtás 4723 db. Ebből magyar 3469 db, galicziai 686 db, bukovinai 309, németországi 259 db, hizott 3016 db, legelő 256 db, fiatal 1451 db, ökör 3069 db, bika 472 db, tehén 867 db, bivaly 315 db.

A szombati vesztegvásárra 386 db hajtatott fel. A forgalmi, vasuti viszonyok akadályai miatt az állatok a vásár rendes idejére nem érkeztek be s ebből kifolyólag magyarázható a csekély felhajtási szám adat. A kereskedők az elszállítási nehézségektől tartva, nem jelentek meg s így a forgalom lanyha és vontatott volt. Az árak a prima és középminőségűeknél egyes esetekben 100 kiló után 1/2—1 frtot nyert; ezen árjavulás a vásár végéig csak nehezen tartotta fenn magát. Az állatok mind eladattak.

Árak: prima magyar 33—34.50 (35) frt, szekunda 29—32 frt, tertia 26—28 frt. Galicziai prima 33.—36.— (—) frt, szekunda 30—32 frt, tertia 27—29 frt. Német prima 36—37.50 (38.—), szekunda 32—35, tertia 28—31 frt. Konzervörök. 20—27— é. s., rosszabb minőségű — frt é. s. Bika 21—32 frt é. s., tehén 19—31 frt é. s., bivaly 16—20.50 frt é. s. (Kizárólagosan élősúlyra minden % levonás nélkül történek. Az értékesítésben kitüntetett árak ugy értelmendezők, hogy egy és ugyanazon eladó, a jobb minőségű állatok kg.-jáért p. o. 40 krt, a kiverésért pedig 35 krt kap.)

Egyes eladók: Magyar hizó ökrök. Eladók:

Table with 3 columns: Name, Ár, Ár. Includes Hackert és Engel, Győr; Löwinger Ignác, Jánosháza; Löwinger József, Sárvár; Löwinger Sal. Nyöger; Neumann testvérek, Arad; Rechnitzer Max, Nemesvid.; Schimmel M., Bruch; Stummer báró urad., Tavarnok; Stefany testv., Bécs-Ujhely; Windisch József, Zakány.

Erdélyi hizó ökrök. Eladók:

Table with 3 columns: Name, Ár, Ár. Includes Br. Bors és tsa, M. Vásárhely; Farkas & Mendl, Szászrégen; Farkas & Illyés, Marosvásárhely; Kloss Sámuel, Szász-Régen.

Német hizó ökrök. Eladók:

Table with 3 columns: Name, Ár, Ár. Includes Blau testvérek, Temesvár; Deutsch testv., Brünn; Frisch Gyula, Versecz; Neumann testvérek, Arad; Hacker Leopold, Sopron; Józsefvárosi spiritusz-finomító-gyár, Temesvár; Löwinger József, Sárvár; Seidl, Jokl és Bloch, Kremsier; Seidl & Bader, Pohrlitz.

Liszt-árjegyzés.

Table with columns for location (Erzsébet gözm., Pesti moln. és slütök göz-malma, Neumann testv., Szatmári gözm., Nagysárosi malmalom), date, and price columns (A, B, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 7 1/2, 8, 9, 10, 11).

A + B = asztali dara, 0 = királyliszt, 1 = lángliszt kivonat, 2 = elsőrendű szemlyliszt, 3 = szemlyliszt, 4 = elsőrendű kenyérliszt, 5 = közép kenyérliszt, 6 = kenyérliszt, 7 = barna kenyérliszt, 7 1/2 = barna kenyérliszt, 8 = takarmányliszt, 9 = finom korpa, 10 = goromba korpa, 11 = rozsliszt.

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy az eddig minden hét hétfőjén megtartott vesztegvásár ezentul szombaton tartassék meg. A vesztegvásárra fel-hajtható állatok a vásárt megelőző pénteken kell, hogy rendeltetésük helyére megérkezzenek. Az eddig elzárólt megyék közül a következő vármegyék vannak tüdővész és száj- és körömfájás miatt zár alá helyezve, és csakis ezen vármegyékből nem hajthatók fel állatok a vásárra és pedig: 1. Tüdővész miatt a következő megyék: Arva, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Szepes és Trencsén, továbbá Pozsony sz. kir. városból. 2. Száj- és körömfájás miatt a következő megyék: Bars és Nógrád, továbbá Selmecz-Bélabánya sz. kir. város.

Horvátországból száj- és körömfájás miatt Zágráb és ennek járásai.

Az itt élő nem sorolt vármegyékből az ismeretes feltételek mellett állatok szabadon szállíthatók a vesztegvásárra.

Bécsi sertésvásár. 1897. aug. 3-án. (Schleiffelder és társai bizományi cég távirati jelentése a „Köz-telek” részére).

Felhajtás: 3894 db lengyel, 3085 db bakonyi. Az üzlet élénk.

Ára különként élőszuliban fogyasztási adó nél-kül: prima 49—50 kr, kivételesen — kr, közepes 44—48— kr, süldő 34—44 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1897. július 29-én. Fel-hoztatott: 2812 borju, 2063 élő sertés, 707 kizsigerelt sertés, 186 kizsigerelt juh, 96 bárány.

A borjuvásáron a csekély szükséglet miatt a forgalom lanyha volt, árak a mult hetiek.

Árak kilogrammonkint: kizsigerelt borju — kr., prima — kr., primissima — kr., élő borju 24—36 kr., prima 38—44 kr., primissima 46—50 (—) kr., fiatal sertés 33—43 kr., kizsigerelt sertés nehéz 48—53 kr., süldő 44—50 kr., kizsigerelt juh 26—38 kr., bárány páronkint 4—10 kr.

Bécsi juhvásár. 1897. július 29-én. Felhajtás: 1960 db juh.

Az export még mindig pihen. Árak a mult hetiek voltak.

Árak: export juh páronkint 18—21.—, raczka 10—14—, selejtes juh 14—17— frt.

Párisi juhvásár. 1897. augusztus 2-án. Felhajtás — db juh. Irányzat —.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Desseffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Gálgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadá-sért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Buday Barnabás.

Advertisement for HUNGARIA mütárgya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság. Features the text 'SUPERFOSZFÁTOT, CHILISALÉTROMOT' and a logo with a cross and stars.

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Részek: TELEKI Géza gróf. Alelnök: CSÁVOSSY Béla.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf. BUJANOVICS SÁNDOR, DENSEWFFY ARISTID, KOMJÁTHY BÉLA, PECHY TAMÁS, PÜSPÖKY EMIL, RUBINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILASSY ZOLTÁN, SZÓNYI ZSIGMOND, TELEKI SÁNDOR gróf.

Vezérigazgató: SZÓNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vivta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és szalmáseleséget

tűzkár ellen a szövetkezet

tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlatl terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

A díjak fizetését a felek kívánatára váltó ellenében szeptember elsejéig halasztjuk.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körut 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek. 3019

Nagy készlet miatt legolcsóbban szállít

Ia rézgáliczot

vetés permetezéshez fiumei, trieszti és keszthelyi raktáraiból 4172

Hofman József Fia cég Keszthelyen.

Gépolajak, kocsikenő, petrol, gépfaggyu stb. napi áron.

„ADRIA“ m. kir. tengerhajózási részvény-társaság.

Vezérügynöksége: HOFFMANN S. és V., Budapest.

1897. augusztus havában a következő gőzösök fognak közlekedni:

Honnan	Hová	Gőzös neve	1897. augusztus
Fiume	Liverpool	Marathon	1-10
"	Gibraltar ¹⁾ , Rouen	Szt.-László	1-10
"	Tanger ¹⁾ , Pernambuco, Bahía,		
"	Rio de Janeiro, Santos	Deák	5
"	Liverpool	Algerian	5-15
"	Antwerpen	Széchenyi	5-15
"	Hull, Newcastle ²⁾	Palermo	5-15
"	Rotterdam	Kálmán Király	5-15
"	Liverpool	Tarifa	5-15
"	London	Narva	10-20
"	Hamburg	Lusitania	15-25
"	Rouen	-----	15-25
"	Dunkerque ¹⁾	-----	15-25
"	London	Szt.-István	15-25
"	Barcelona ²⁾	B. Kemény	25
"	Bordeaux	Jókai	21-31
"	Liverpool	Andalusian	21-31
"	Glasgow	Stefánia	21-31
"	London	Wm. Bailey	21-31

1. Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal Tanger, Algir, Dunkerque vagy Gibraltar kikötőbe elegendő rakomány be nem jelentett, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, e kikötőket nem érinteni.

2. A gőzös Barcelonán kívül még egy földközi tengeri spanyol kikötőt fog érinteni, esetleg Cadixot.

Honnan	Hová	Gőzös neve	1897. augusztus
Liverpool	Fiume	Aleppo	1-10
Antwerpen	"	Petőfi	5-15
Liverpool	"	Arabian	5-15
London	"	Baross	10-20
Glasgow	"	Matlekovits	10-20
Bordeaux	"	Tibor	10-20
Hull, Newcastle ²⁾	"	Kolpino	10-20
Rouen	"	Mátyás Király	10-20
Rouen	"	Zrínyi	15-25
Liverpool	"	Tyria	15-25
Rouen	"	Szt.-László	21-31
Liverpool	"	Leobian	21-31
Glasgow	"	Andrássy	21-31
Rio de Janeiro, Santos	Trieszt-Fiume	Nagy Lajos	21-31
Antwerpen	Fiume	Széchenyi	21-31

Átrakodási szolgálat közvetlen hajórakóvályokkal a felsorolt kikötőkből az összes földközi és adriai kikötőbe, valamint az osztrák Ljovd levantei, keletindiai, és japáni vonalaira.

Középtengeri szolgálat. Fiume-Malta-Szicília-Marseille-i vonal. Augusztus 2-dikén „Árpád”, 9-dikén „Adria”, 16-án „Tisza”, 23-dikén „Szápár”, 30-án „Rákóczy” gőzös indul Fiuméből-Marseillebe és augusztus 4-dikén „Szápár”, 11-dikén „Rákóczy”, 18-dikén „Árpád”, és 25-dikén „Adria” gőzös indul Marseilleből-Fiuméba.

Tyrrheni-vonal. Az első osztályú gyorsgőzös „Buda” minden vasárnap délelőtt indul Marseilleből-Genuába, minden hétfőn este 8 órakor indul Genuából-Nápolyba és minden szerdán délután 4 órakor indul Nápolyból egyenesen Marseillebe.

VÉD-

JEGY.

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

BRASSÓI

kénsav- és műtrágya-gyára

ajánlja legjobb minőségű mindennemű

MŰTRÁGYÁIT

a t. cz. gazdaközönség b. figyelmébe.

Árajánlatokkal készséggel szolgál a

Központi iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5.

Magy. kir. államvasutak.

104581/7. C. I. szám.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar vasuti kötelék.

Az 1895. évi január hó 1-től érvényes III. rész 2. díjszabási füzetéhez kiadandó III. pótlék életbe léptetése.

Az osztrák-magyar vasuti kötelékben 1895. évi január hó 1-től érvényes III. rész 2. díjszabási füzetéhez f. évi szeptember hó 1-én a III. pótlék lép életbe. Ennek tartalma:

I. A czimlap megváltoztatása II. Budapest központi vásárcsarnok állomás feltétele. III. Uj osztrák állomások feltétele. IV. Díjtételek megváltoztatása.

Ezen pótlék példányai a részes vasutak igazgatóságainál lesznek megszerezhetők.

Budapestben, 1897. július 23-án.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága, a főbb kötelező vasutak nevében is.

Utánnnyomás nem díjaztatik.

3478/1897. sz.

Figyelmeztetés.

A cs. és kir. hadtest intendánsága kereskedelmi szokvány szerint raktárszerű minőségű

2150 mm. buzát, 15605 mm. rozot vagy kétszerest és 18020 mm. zabot vásárol be.

Ezen mennyiségek Temesvár, Arad, Nagyvárad és Szeged állomásokon 1898. évi január-májusig szállítandók be.

A bevásárlás minta és ajánlott minőségű súly szerint történik. Minden ajánlattal tehát két lepecsételt, legalább 2-2 kgmos minta nyújtandó, mely szerint ajánlattevő szállítani szándékozik.

Az egész mennyiségre vállalkozó ajánlattevőknek bele kell nyugodni abba, hogy ajánlatuk csak egyes szállítási részletekre, illetőleg egyes cikkekre és állomásokra is fogadtatik el.

Az 50 kros bélyeggel ellátott lepecsételt eladási ajánlatoknak

1897. évi augusztus hó 16-dik napjának délelőtti 10 óráig

a 7. hadtest intendánságánál Temesvárott kell beérkezniök.

A kötelezettségnek legalább is 14 napra kell szólnia. — Külömben a több lapokban megjelent gabonabevásárlási hirdetményre és a Temesvárt, aradi, nagyvárad és szegedi katonalelvezési raktáraknál betekinthező és megszerezhető, — Temesvárott, 1897. évi július hó 22-kén keltezett szokványok füzetére utaltatik.

Temesvárott, 1897. évi július 22-én.

4135

A cs. és kir. 7. hadtest intendánsága.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mesőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetésnyel vételnek fol e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Kerestetik
egy nős gazdaságit. Pályázhat ezen állásra, aki több évi praxissal és a gazdaság minden ágában kellő jártassággal bír és a ki képeitve érzi magát egyik gazdaságot önállóan kezelni. Az állás f. év október 1. esetleg már szeptember 15-én elfoglalható. Ajánlatok és bizonyítvány-másolatok — bizonyítványok vissza nem küldetnek — czimemre legkésőbb augusztus 15-ikig intézendők. Grosz Antal, Üzveg, Baranyamegye. 4168

Üzveg,
szorgalmas, némi gyakorlatlalt bíró gazdasági irnok, ki a magyar és német nyelvben jártas és egy gazdasági szakiskolát végzett, állandó alkalmazást nyerhet f. év szeptember 1-15-1. Folyamodványok intézendők: Uradalmi intézéség Váth, Vasmegeye. 4155

Kerestetik
ezidén gazdasági tanítványt végzett fiatal gazdaság, cséplőgépre állást nyerhet, saját kezűleg irt folyamodvány s bizonyítvány másolat beküldésével. Czim a kiadóhivatalban. 4191

Gazdasági
nőlen segédítést, ki elméletileg és gyakorlatilag képzett, magyar és német nyelvet bírja, 250 frt évi fizetés és teljes ellátás mellett f. év augusztus hó 15. vagy végével alkalmazást nyer. Folyamodványok — bizonyítvány-másolatokkal — melyek vissza nem adódnak, a Wetzleri Wiener lovagféle Béke és Gombeluradalmi jószágigazgatóság-hoz Békere, u. p. Csallóköz-Csótörtök intézendők. 4147

A lóidomításban
teljesen megbízható, ügyes lovasz, alkalmazást nyer dr. Pick Gyulánál Ráczalmás, Fehérmegye. 4173

Kerestetik
egy földmives-iskolát végzett, katonai kötelezettségének eleget tett nőlen fiatal ember, gazdasági ispannák, évi fizetés, teljes ellátás 1800 frt és két borjú tartás. Az állás folyó évi szeptember elsején elfoglalandó. Bornemisza Gyula földbírtokos, Alsó-Detrehem, u. p. Aranyos-Gyeres. 4171

Gépész
gazdasági gézmalomhoz, ki a cséplésben is jártas, 300 frt évdíj és conventió mellett azonnal alkalmazást nyer. Czim: Deutsch József Drávakók, Somogy megye. 4181

Ispán
kerestetik, ki a magyar, esetleg a német nyelvet is bírja, a mezőgazdaságban tehénészet és hizlalásban jártassággal bír. Évi fizetése 720 frt, szabad lakás és fizetés, kert használat, 2 hold (a 1200) kukorica-föld, naponta 4 lit tej, 2 db sorstés legelőtér. Folyamodványok bizonyítvány-másolatokkal, amelyek vissza nem küldetnek. T. U. chiffre alatt a lapok kiadóhivatalához küldendők, az állászeptember 15-ig elfoglalandó. 4180.

ÁLLÁST KERESŐK.

Gazdasági
segédítési állást hajtok elnyeré: jelenleg egy 4000 holdas birtok gazdaságban vagyok alkalmazva; keszthelyi gazdaságot végzettem, katonai kötelezettségemnek eleget tettem. Czim a kiadóhivatalban. 4175

Gazdatiszt,
40 éves, izr., kis családdal, 21 évi gyakorlatlalt, melyből 18 évet Magyarország többnyire 1-5 rangu gazdas. töltött, 3 év óta Horvátországban van alkalmazva, a jószág tenyésztésben, hizlalásban, bevásárlásban ügyes, gazdaság kezelésben nagy jártassággal bír, szorgalmas feltételek mellett szeptember, esetleg október 1-ére állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 4179

Tehénészgazda,
ki nagy gyakorlatlalt bír, s jó bizonyítványokkal rendelkezik, állását változtatni óhajlja. Az állást október 1-én foglalhatja el. Czim a kiadóhivatalban. 4182

Gazdatiszt,
30 éves, nős, izraelita, 11 évig nagyobb uradalomnál a gazdaság minden ágában szerzett gyakorlatlalt, 4 évig mint kezelőtiszt működött, állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 4149

Földmives-
iskolát végzett gazda, kiszolgáló altsz, a gazdaság minden ágában jártas, 5 évi gyakorlatlalt, ki jelenleg is egy gazdaságot önállóan kezel, a földbírtokos elhalálása folytán, állását változtatni óhajlja október 1-ére. «S.» jegy alatt. 4183

Az adai
földmives-iskolát jeles sikerrel végzett, katonai kötelezettségének eleget tett intelligens családból származó, nőlen fiatal ember, több évi praxissal állását változtatni óhajlja. Tökéletesen beszél és ír magyarul, németül és szerbül. Nagyobb uradalomban — hol jövőre biztosítva lenne — segédítési állást is elfogad, középirtokon pedig önálló kezelő-tiszt állást. Állását bármikor elfoglalhatja. Szives megkeresések Lukácsy Imre földmives-iskolai igazgatóhoz intézhetők Adára (Bács-megye). 4098

Földmives-
iskolát végzett, 28 éves, nős egyén, kinek 5 évi gyakorlalt van, középirtokban ismét, esetleg segédítési állást is keres. Czim a kiadóhivatalban. 4152

Tejgazdasági
és gazdasági szakiskolát jeles eredménnyel végzett, 23 éves, hadkötelezettségének eleget tett intelligens fiatal ember, ki jelenleg egy 2000 holdas gazdaságba, a gazdaság mellett saját készítés és vajgyártással is foglalkozik, a lehető legszorgalmasabban munkálkodik, helyet változtatni szeretne; szives megkereséseket kér «Tejgazdaság és Gazdaság» jelige alatt a kiadóhivatalba, hol a czim is megtehető. 4156

Iskolázott,
fiatal, nős, magyar és tót nyelvben beszélő magtáros, ki már nagyobb uradalomban működött, a gazdasági egyéb teendőkben is jártas, október 1-ére állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 4113

Gazdatiszt,
31 éves, nős, róm. kath., ki 7 év óta hazánk egyik legnagyobb birtokadalmában mint kezelőtiszt alkalmazva van; állását változtatni óhajlja. Jártas a gazdaság minden ágában és a könyvvezetésben. Szives megkeresések «Agricola» alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 4188

A mostani
munkálathoz, esetleg állandó állást keres azonnali belépésre egy felsőbb gazdasági iskolát végzett nőlen egyén, ki több évig belterjes gazdaságoknál nyert tökéletes gyakorlatlalt bír. Bírja a magyar, német és szláv nyelvet. Czim a kiadóhivatalban. 4148

ÁLLATOK.

Eladó
11 drb. telivér orosz gyors ügető ló, 2 esikő köztük a négy Derby győztes „Pan” után. Két Nikolaj Nikolajevics nagyherceg cseszmenkai orosz ménésből importált 170 cm. 7-8 éves tenyészkanca. Bővebbet a lap kiadóhivatala. 4192

Két darab
Rambouillet kos, már most hágo-képes megvételre kerestetik. A kos ára és kora velem közlendő. Birly Lajos, Nagy-Bélcz. 4177

Poland China
egy éves tenyésztésre alkalmas kanokat megvételre keresek. Geréb Gyula, Lajosmizse. 4174

Igen
szép egészséges ürü eladó. 300 választva 13 frt. 200 választva 14 frt párja. Bővebbet Kónkoly Elemér, A-Ábrány, Borsod-megye. 4189
Igen szép, válogatott vörösbarna szimmenthált jellegű 1-2, (3) éves 4189

növendék ökor és üsző borjakat megvételre ajánlanak, KLEIN ÉS SPITZER
Kis-Czellli kereskedők.
Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfogadtatnak.

Méltóságos
gróf Esterházy Sándor ur kemes-nesi gazdaságában 36 darab járomba való 5 éves erdélyi tinó eladó. Felvilágosítással szolgál a számtartósági hivatal, u. p. Nemes-Magasi. 4119

Méltóságos
Gróf Téleki Gyula ur révéri uradalomban 100 drb. 4 1/2 éves befogni való magyar fajta tinó eladó. Közlelebbi felvilágosítást ad az urad. intézéség Révéri, posta Solt, Postmegye. 4146

Mindenféle tenyészmarhát

ajánlok megvételre.
Különbösen nagyon szép, fejlődött 1-2, esetleg 3 éves, vöröstarka tinót jutányos áron. 80 drb. nálam bármikor megtekinthető. Későbbi szállításra olcsón vállalkozom. 4142

HENRIK IGNACZ
b. r. í. g.
Szalónak, Vasmegeye.

Eladó tinók:
70 drb. 2 1/2 éves erdélyi-magyar faj tinó eladó. Gocs Sándor gazdaságában Nagy-kétdőn, (Szolnok-Dobokavármegye) vasut, posta és táviradalomás helyben. 4181

VEGYESEK. Somogyban
630 magyar hold nemesi birtok, lakás és instructióval együtt, 130 ezer frtért eladó. Czim a kiadóhivatalban. 4160

Fischer J.
zsákyári raktárában
Budapest, Nagy-Korona-u. 18.
vizmentes ponyvák kötszében, valamint új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák jutányosan kaphatók. 3768
Repceponyvákn
drbonték 3 frttól feljebb.

Tejvétel.
Nagyobb mennyiségű tej szerződéssel vétellel kerestetik. Ajánlatok „Caution” alatt a lap kiadóhivatalához kéretnek. 4148

Kevés
pénzzel olcsó jó bérlet azonnali vagy novembertől átadatik 320 hold szántó, 71 rét, 96 legelő, cukorrépa-, repce-, buza-termelés, kétezerésszáz bérösszeg, Nyitra völgyben vasúti helyben. Czim a kiadóhivatalban. 4157

Erdélynek
egyik déli városában egy major bérlete, melyhez 63 kat. hold elsőrangú szántóföld tartozik, jól berendezett tehénészettel (tej) literenként 8 krjával) és külön instructióval együtt, most az aratás után tovább adandó. Szives ajánlatok «Major és tehénészet» czim alatt a lapok kiadóhivatalához küldendők. 4090

Keresek
szőzös bukköny és őzi árpa vetőmagot; eladók őzi borsót, Hegyessy Sándor Csoltó, u. p. Gemör-Panyit. 4159

Gazdasági magvakat

bármely mennyiségben a legmagasabb napi áron vásárol

Mauthner Ödön
magkereskedése
BUDAPESTEN.

Ajánlatok a mennyiség megjelölésével a nagyobb minta kíséretében kéretnek

Most jelent meg!

Szőlőművelés és Borászat Kézikönyve.

Írta:
Molnár István.
Harmadik bővített kiadás.
Ára füze 4 frt.
Diszkötésben 4 frt 50 kr.

Ezen harmadik kiadás úgy a rajzok, mint a szöveg tekintetében tetemesen meg-bővült. A könyvben foglalt új eljárások által minden bortelemelő tisztán láthatja azon módokat, a melyekkel a bortelemelés a jövőben is fenntartható és biztos vezérlonalat nyer a szőlő recon-structiójának nehéz munkájában.

A mű tartalma:
I. A szőlő növény leírása term. tudományi, szőlészeti és közgazdasági tekintetben.
II. Szőlőfajlszám.
III. Szőlészeti talajismeret.
IV. Szőlészeti trágyaiszám.
V. Szőlőszaporítás módjai.
VI. Új szőlők ültetése.
VII. A szőlőművelés módja.
VIII. A szőlő rendes évi munkái.
IX. A szőlő károsodásai, betegségei, és ellen-ségei.
X. A szőlőbirtok üzlet-vitele.
XI. A borkészítés.
XII. A pinceszől és a hordó-kezelés.
XIII. A borkészítés.

Megrendelhető az ár beküldése ellenében a kiadónál «Atheneum» Buda-pest, Ferenciek-tere 3. sz. és minden könyv-kereskedésben.

Szilvórium eladás!

Valódi szirmiai szilvórium kapható 5 literenként és azonfelüli mennyiségben az alóli uradalom rumai pincejében és pedig:

1881-ik évi literenként üvegestől 1 frt 50 kr.
1894-ik évi literenként üvegestől 1 frt 25 kr.

Rumai uradalom. 4139

Szabadalmazott tíz évig is eltartó kévekötelek

4 1/2 m/m vastag, 150 c/m hosszú egy próba posta-csomag 200 drb-al 1 frt 60 kr 1000 drbot 7 frtért Ugyanily

portiökötelek

6 m/m vastag, 200 c/m hosszú, egy posta csomag 100 drb 1 frt 60 kr. 1000 darab 15 forintért szállít utánvét mellett; ugyszintén más gazdasági kötele-müeket ajánl legjutányosabb árákon

Bellán Mátyás,
Bács-Cséb. 3033

Törleszt. kölesön földbirtokokra.

Legmagasabb köl-csön a valódi beca-érték alapján 20 60 év közti időre kesz-penzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénztételt nem mondhat fel. Csakely kamattal tőke te törlesztetik. Lebonnyolítás 14 nap alatt. Konvertálás belyeg és illetékmentes. Semmi előleges költség. Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak a telektervezés katonai, hataszterti, Czim 1000

Ingaltnak és Jelzőlog-Forgalmi-Intézet.
Budapest, Váci-körút 39.
Legnagyobb Ingatlan-és Jelzőlog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedüli, mely hatóságok és a legte-kinélyesebb földbirtokosok-tól ajánlva van.

Cs. és kir. osztr. magy. szabadalom.

Wiatschka általánosan elismert legjobb

légy-enyve

a legjobb szer a legyek elpusztítására lakások, istállóknak stb. Kapható szelencékben a 50 kr. 4163 és a 1 frt.

Egy postacsomag 7 szelencze, a 1 frtos, 6 frtért bérmentve küldetik meg.

Wiatschka József
vegy. laboratoriuma
Mähr. Schönberg.

HARRISON MC. GREGOR & Co

daráló-gépei
a legjobbak. Kapható
Graepel Hugónál,
Budapest, V., külső váci-ut 46.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ó csász. és kir. Fensége József főherceg és Ó királyi Fensége Fülöp Szász-Coburg-Gothai herceg udv szállítója

Dr. Lendl Adolf,
tanár 3040

praeparatoriuma
és
tanszerkészítő

Intézte
BUDAPEST,
II. Donáti-u. 7.

Legmagasabb és magas elismerések; aranyérmek, dísz-oklevél stb. stb. miniszteri ajánlások. 2036

Ajánlkozik

emlősök és madarak
természethü. művészi és tartós kitémésére.

Jutányos árak.

Az állatok friss állapotban előleges preparatio nélkül küldendők be.

Ziska J. utóda
Rostély György

mérleggyáros
Budapest, VI. Eötvös-u. 49.
Legjobb és legmegbízhatóbb gabnaméréségi-, tized- és szá-zadhidmérlegek gyártója. A gabna és értéktesde szállítója. Árjegyzék ingyen. Javítások pontosan és olcsón. 4097

Két birtok,

egyenkint 354-1680 hold kiténő föld, uralk. szesgyár, gazdag Nyitra völgyben vasúti, rész-letítézetére olcsón instructióval azonnal eladó. Czim a kiadó hivatásban. 4158

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound gőzekkel** talajművelésre vállalkozik 3171

WOLFF ERNŐ gőszántási vállalkozó,
Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

Mindennemű

műtrágyát

versenyképesen szállítanak
bárhová

Schram A.

kénsav- és műtrágya-gyárai.

Központi iroda:

Prága, Heinrichgasse 27.

4003

A m. kir. államvasutaktól eredő teljesen használható karbonlevő

tizedes-mérlegek,
súlyokkal együtt, minden nagyságban, ugyiszinte

waggon-hidmérlegek,
továbbá

távirdai sodrony

bekerítési célokra, valamint használt

„Werndl“-fegyverek
felette olcsó áron kaphatók

Köhn A. M.

vas- és tépnyagykereskedőnél
BUDAPESTEN, VI., Mozsár-u.
9. szám. 4084

Magyar királyi Államvasutak.
75.036/97. C/IV. sz.

Hirdetmény.

(Legelősebb utazás Rohitsch fürdőhelyre.)

Az utazó közönség figyelemztetik, hogy Budapestről-Rohitschra legelősebben Zágráb-Krapina-Új Államvasutak útján, mely utirányon át Budapest keleti pályaudvar állomásáról Krapinára és vissza, 60 napig érvényes menetjegyek adtnak ki következő áron:

Gyorsvonattal: I. oszt. 22 frt 20 kr., II. oszt. 18 frt 40 kr., III. oszt. 14 frt 50 kr.
Személyvonattal: I. oszt. 19 frt 10 kr., II. oszt. 14 frt 50 kr., III. oszt. 11 frt 50 kr.
Rohitsch fürdőbe való utazásra azonkívül Budapest-Dombóvár-Zágráb-Krapina-Dölsbach-Pragerhof-Kanizsa-Székeshely-Budapesten át szőlő körutazási jegyek állíthatók össze, melyek árai az: I. oszt.-ban 45 márká 70 fillér (27 frt 40 kr.), a II. oszt.-ban 33 márká 70 fillér (20 frt 20 kr.); és a III. oszt.-ban 21 márká 60 fillér (13 frt — kr.-ba) kerülnek, és melyek 45 napig érvényesek és a gyorsvonatok használatára is jogosítanak.

A fentemlített menetjegy Budapest keleti pályaudvar állomáson és a városi menetjegy-irodában (Hungária szálloda), a körutazási jegyek pedig ugyancsak a városi menetjegy-irodában, valamint a Cook-féle utazási irodában kaphatók.

Különösen kiemeltetik, hogy Zágrábon át a legkényelmesebb vonat csatlakozás is áll fenn, a mennyiben a Budapestről 7 óra 15 perccel reggel induló gyorsvonat használatára esetén az utas ugyanazon napon 6 óra 21 perccel este érkezik Krapinára, illetve 5 óra 22 perccel reggel indul Krapináról, akkor 8 óra 35 perccel érkezik Budapestre, úgy hogy Zágrábon megállni nem kell.

Krapináról Rohitschra vagy vissza, egy négyüléses kocsit, mely a krapinai állomásfőnöknél is megrendelhető, 6 frt-ba kerül.
Bővebb felvilágosítást a budapesti városi menetjegyirodában (Hungária szálloda) kapható.
Budapest, 1897. július hó 28-án.

Az igazgatóság.

Kern Róbert

Budapest, V. ker., Váci-út 26.

Dúsan felszerelt **raktárt tart** a következő kiváló minőségű cikkek közül:

Hengerelt rúd és idomvas, mint: lapos-, gömbölyű-, rácskeret- és U-vas, gerenda stb.

Vaslemez, mindenféle méretben.

Kovácsolt csövek, és összekötő darabok; légszesz- és vízvezeteki cső, sajtoscső, **kútszó, forreső, furcsó** stb.

Öntött csövek, vízvezetési- és csatornázási célokra, valamint légszesz- és gőzvezetékhez, mint: tolattyúk, mindenféle csapok, fémárak légszeszvilágításhoz stb. stb.

Szerszámok, különlegességek saját gyárából, mint: marók, dörzsárak, csavarmetszők, furók, csigafúró, csőcsavarmetsző, csővágó, csőszató stb.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen. 4070

Haszonbéri hirdetés.

Marostordamegyében Maros-Vásárhelytől három kilométer távolságban országot mellett fekvő gróf Toldalagi növények tulajdonát képező több mint

900 hld. Egerszegi birtok szőlőkkel együtt

1898. február hó 1-től

több évre haszonbérbe kiadó.

Szép uri lakház kerttel és gazdasági épületek jó állapotban vannak. Bővebb felvilágosítást ad és a birtokot bármikor megmutatja

4176

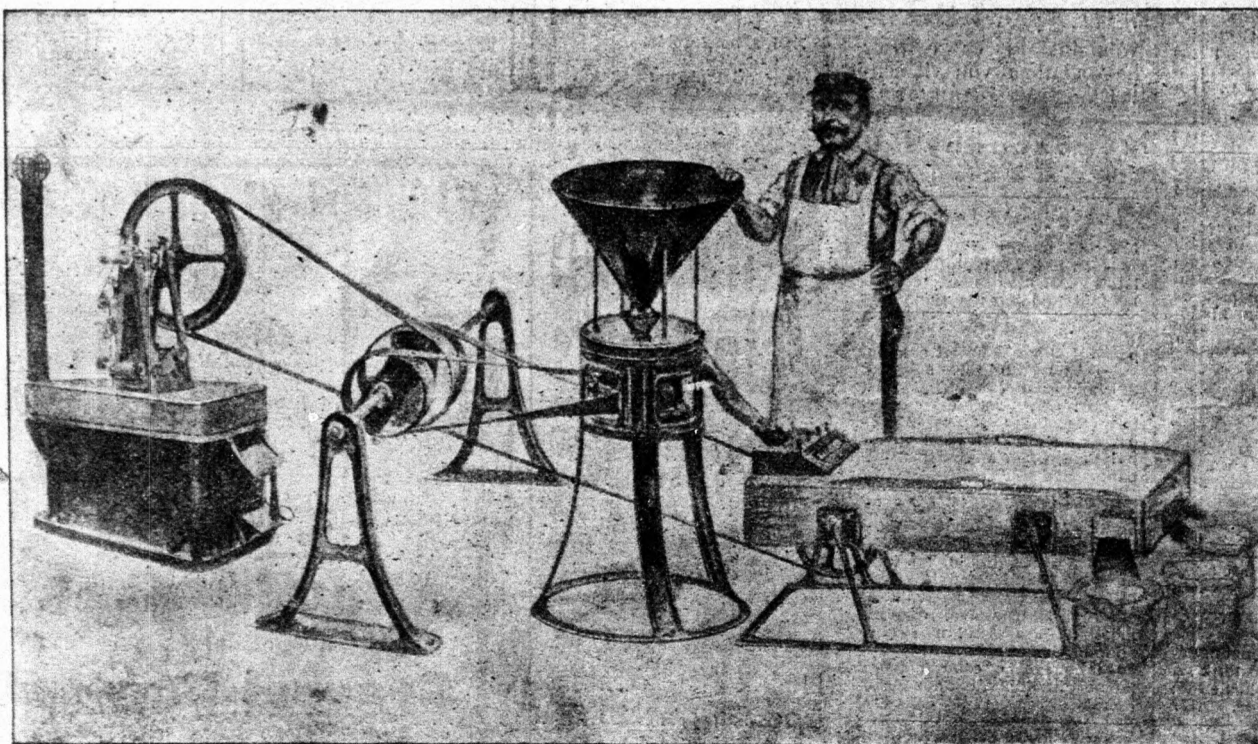
Máriaffi Lajos

Maros-Szt.-Györgyön, posta- és vasútállomás Maros-Vásárhely.

MALOMIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

(Schweitzer rendszer.)

Budapest, VI. ker., Gyár-utca 48. szám alatt.

Szabadalmazott Schweitzer-féle malmok a mezőgazdaság terén igen fontos újítást képeznek.

Ezen teljesen új szerkezetű, átvitelt malmok egyaránt alkalmasak darálásra és simaőrlésre: a gazdaságban e malmokkal szükség szerint készíthető igen jó minőségű liszt és takarmánydara.

Ezen malmok a Ganz-féle és a Sangerhauseni gépgyárak által gyártatnak, míg az őrletésük a világhírű Ganz-féle kérégtömbölyből készíttetnek.

A gazdasági élet követelményeinek megfelelőleg ezen malmokat 5 különböző nagyságban hozzuk forgalomba, locomobil, motor, járgány vagy kézhajtásra.

A Schweitzer-féle malmok rendkívüli előnyei a következők:

1. Csekély hajtóerő szükséglet.
2. Rendkívüli nagy munkaképesség.
3. Kiváló minőségű őrlemény.
4. Kiválóan tartós, javításra nem szoruló szerkezet.
5. Igen egyszerű kezelés.

Ezen malmok beszerzését minden gazdának a legmelegebben ajánljuk.

Részletes leírással, árjegyzékkel és felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.